

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครูสห
วิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

นาริยา ศรีพันธุ์

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครูสห
วิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะ
ของครูสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์"

ของ นาริยา ศรีพันธุ์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(ดร.สถิรพร เชาวนชัย)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธุ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา

ชื่อเรื่อง	การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม ทัศนะของครูสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
ผู้วิจัย	นาริยา ศรีพันธุ์
ประธานที่ปรึกษา	ดร.สถิรพร เขาวนชัย
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย นเรศวร, 2564
คำสำคัญ	การมีส่วนร่วม, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, สหวิทยาเขต หล่มสัก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู และศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยมีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก ปีการศึกษา 2564 จำนวน 159 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเทียบตารางเครจซี่เมอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมสูงสุด และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมต่ำสุด

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรจัดประชุม ชี้แจง สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับครูทุกคน รวมทั้งควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นทีมในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและรู้สึกมีส่วนร่วมในผลงาน ซึ่งจะส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Title	THE STUDY OF PARTICIPATION IN INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SECONDARY SCHOOLS UNDER TEACHERS' VIEWS IN LOMSAK CONSORTIUM, THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHETCHABUN
Author	NAREEYA SRIPAN
Advisor	Sathiraporn Chaowachai, Ed.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Educational Administration, Naresuan University, 2021
Keywords	Participation, Internal Quality Assurance in Secondary Schools, Lomsak Consortium

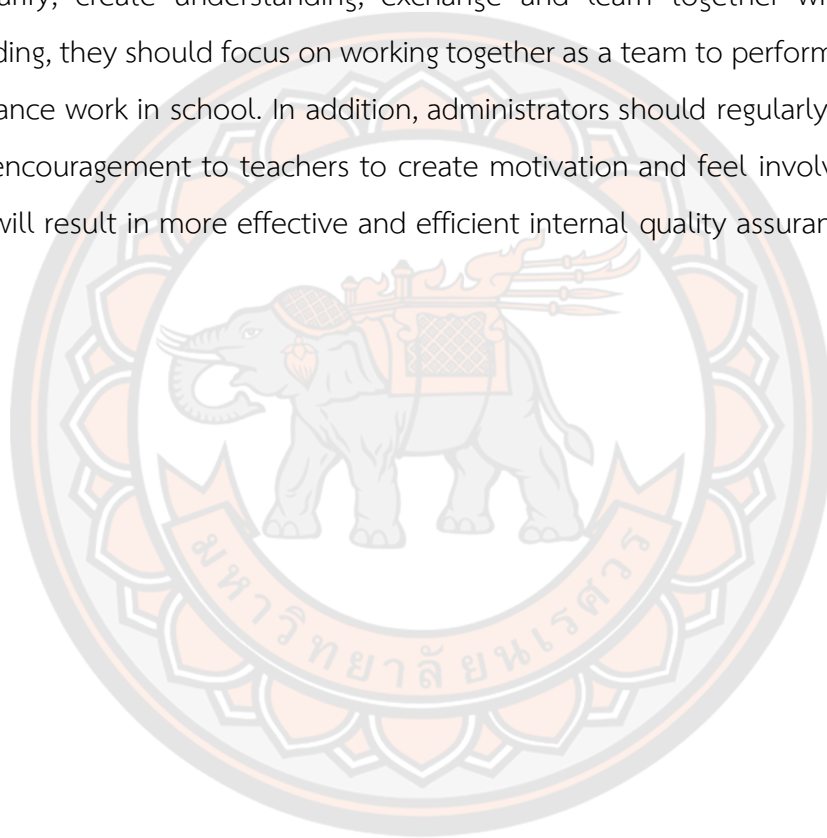
ABSTRACT

The objectives of this study were to study the participation in internal quality assurance in secondary schools under teachers' views and to study development guidelines the participations in internal quality assurance in secondary schools under teachers' views in Lomsak consortium, The Secondary Educational Service Area Office Phetchabun. The first step was to study the participation in internal quality assurance in secondary schools. The samples were 159 teachers in Lomsak consortium, in the 2021 academic year selected by using the table of Krejcie & Morgan and proportional stratified random teachers from different schools. The research instrument was questionnaire. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. The second step was to study development guidelines the participations in internal quality assurance in secondary schools. The informants were 5 experts selected by purposive sampling method. The research instrument was in-depth interview. The data were statistically analyzed using content analysis.

The results from teacher's views revealed that

1. The participation in internal quality assurance of teachers in Lomsak consortium had overall scores in the high level. When considering each aspect, the highest mean was the participation in benefits. The lowest mean was the participation in decision.

2. The development guidelines the participations in internal quality assurance in secondary schools, the school administrators should arrange a meeting to clarify, create understanding, exchange and learn together with all teachers. Including, they should focus on working together as a team to perform internal quality assurance work in school. In addition, administrators should regularly provide morale and encouragement to teachers to create motivation and feel involved in the work. This will result in more effective and efficient internal quality assurance in school.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.สถิรพร เขาวนชัย อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี ที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในทุกเรื่อง ทั้งชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำปรึกษาให้กำลังใจและความห่วงใยแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ดร.วาทกานต์ ศรีธรรษาภรณ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ดร.รณณี เหลี่ยมแสง รองผู้อำนวยการโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดร.สมเจตน์ พันธุ์พรม ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก นางเมตตา ถวิลไทย ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ดร.จกมล เดชปັນ ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ นายวิเศษ ปิ่นพิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่สละเวลาอันมีค่าของท่าน ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ และให้สัมภาษณ์เพื่อนำเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอบพระคุณ ผู้บริหารและคณะครู ในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการวิจัย

ขอบคุณ พี่น้องนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 32 ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คอยมอบกำลังใจตลอดการวิจัยในครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และญาติพี่น้องของผู้วิจัยที่คอยมอบความรัก กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมาจนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศ แต่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

นารียา ศรีพันธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุณูปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	10
หลักการและแนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	13
แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	23
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	48

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	49
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม ทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์.....	49
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.....	53
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	56
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม ทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์.....	57
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.....	69
บทที่ 5 บทสรุป.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผล.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	99
ประวัติผู้วิจัย.....	117

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วม.....	36
ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานศึกษา	50
ตาราง 3 แสดงวัน และเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	55
ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การ ทำงาน.....	57
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครูในภาพรวม	58
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	59
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	61
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ.....	63
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	65
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	67

ตาราง 11 แสดงผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เพชรบูรณ์.....80

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีการกำหนดการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาในมาตรา 9 โดยให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา รวมถึงในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กล่าวว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, น. 4 - 5) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับชั้นของวงการศึกษากับบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปอย่างเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้น ทุกสถานศึกษาต้องพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา

ปกติของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการสำคัญ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม แบบร่วมแรงร่วมใจในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของทุกคนในสถานศึกษา หลักการร่วมรับผิดชอบ รับชอบในผลการจัดการศึกษาอย่างตรวจสอบได้ คือ มีร่องรอยสารสนเทศสำหรับอธิบายคุณภาพ ต่อสาธารณชนที่สามารถตรวจสอบได้ และหลักการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคน ในสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบและร่วมลงมือดำเนินการทุกขั้นตอนของการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้โดยอาศัยกระบวนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพด้วยวงจรคุณภาพ แบบ PDCA คือ มีกระบวนการวางแผนกำหนดเป้าหมายคุณภาพ (Plan) ดำเนินการตามแผนควบคู่ กับการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพระหว่างดำเนินงาน (Do & Check) กระบวนการ นำผลการประเมินมาเป็นฐานการตัดสินใจพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นต่อเนื่องตามลำดับ (Act) สอดคล้องกับจิตติมา วรณศรี (2557, น. 122) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษารับรู้ถึงสถานะปัจจุบัน และสภาพจริงของการดำเนินงานตามพันธกิจของสถานศึกษา โดยสามารถนำข้อมูลสารสนเทศมากำหนดนโยบายวางแผนและบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคุณภาพของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมถือเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลภายในหรือภายนอกสถานศึกษาเข้ามา เกี่ยวข้องในกระบวนการบริหารจัดการ แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่จะพัฒนา พร้อมทั้ง เข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมของโครงการพัฒนา และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลรวมทั้ง รับผลประโยชน์ ที่เกิดจากการพัฒนานั้น ๆ ด้วย (จำลอง บำรุงศรี, 2560, น. 27) ซึ่งลักษณะ ของการมีส่วนร่วมอาจจำแนกเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหาร ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ผู้มีหน้าที่ รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะเพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป หรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรม หนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553, น. 18) ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของบุคคลอื่นอาจมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร มีส่วนในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุน โครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อันเกิดจากโครงการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen & Uphoff, 1980, p. 213)

นอกจากนี้ จันทรานี สงวนนาม (2553, น. 165) กล่าวว่า บุคลากรในสถานศึกษาสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกระบวนการดำเนินงาน ตลอดจนถึงกระบวนการประเมินผลการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่ม มีการสนับสนุนการทำงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญกำลังใจที่ได้มีส่วนร่วม ได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร มีความภาคภูมิใจ มีความกระตือรือร้น ทำงานเต็มความสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ลดความขัดแย้ง ลดการต่อต้านจากฝ่ายปฏิบัติ ลดปัญหาในการทำงาน ทำให้งานสำเร็จได้รวดเร็ว เพราะความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่าย นอกจากนี้ การมีส่วนร่วม ยังทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา แสดงถึงการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กระจายอำนาจการบริหารงานในลักษณะของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จำนวน 6 สหวิทยาเขต โดยสหวิทยาเขตหล่มสักเป็นหนึ่งในสหวิทยาเขตที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มุ่งเน้นการบริหารจัดการมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล มีหน้าที่จัดการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยทุกโรงเรียนมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นระบบควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานของสถานศึกษา โดยโรงเรียนในสหวิทยาเขตหล่มสัก จำนวน 7 โรงเรียน มีโรงเรียนที่พบปัญหาในการบริหารงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.86 โดยมีจุดที่ควรพัฒนาในการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบและกลไกการบริหารตามมาตรฐานการศึกษา โดยเฉพาะด้านบุคลากรที่พบว่าครูมีภาระงานมาก ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา จึงทำให้ครูมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในค่อนข้างน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์, 2563, น. 38 - 47) ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกระบวนการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่มักจะจัดการศึกษาโดยไม่เน้นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา บางแห่งอาจจะจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีการวางแผน บางแห่งอาจจะมีการวางแผนแต่ไม่มีการตรวจสอบประเมินผล และไม่ได้นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงเท่าที่ควร รวมทั้งบุคลากรมีน้อย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษายังต้องปรับตัวกับปริมาณงานที่มาก จึงทำให้การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่เป็นระบบ

ขาดความต่อเนื่อง บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพ ขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมขององค์กร กรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง (อัมพร ทองไชย, 2558, น. 2 - 3) ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการพัฒนา คุณภาพการศึกษายังไม่บรรลุตามที่คาดหวัง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วม มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญ และถือเป็นงานหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเอาใจใส่ เพราะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างความมั่นใจ ในการเข้ารับบริการทางการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เพื่อให้การดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ส่งผลให้การดำเนินงาน ของสถานศึกษาเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู ในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดทิศทาง วางแผน พัฒนาและส่งเสริม การมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 268 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มีนาคม 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 159 คน จาก 7 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางเครจซีเมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียนในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

โดยเลือกจากข้อที่มีส่วนร่วมต่ำสุด ในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. อาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่มีความรู้ และประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน
2. ศึกษานิเทศก์ ผู้มีความรู้ และประสบการณ์ในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ และประสบการณ์ในด้านการบริหารงานโรงเรียน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการบริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา** หมายถึง การทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนเตรียมการ การตัดสินใจ การดำเนินงาน ทั้งเป็นผู้ปฏิบัติหรือฝ่ายสนับสนุน การรับการประเมินผล ตรวจสอบ และการรับผลประโยชน์ เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 5 ด้าน ได้แก่

1.1 **ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน** หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการวางแผนกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา วางแผนกำหนดรายละเอียดหรือวิธีการดำเนินงานขององค์กร โดยมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำงาน แนวทางการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน

จัดตั้งงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ การจัดสรรบุคคลเพื่อรับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรม และโครงการ ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของชุมชน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ในการใช้เหตุผลในการพิจารณา วิเคราะห์ ตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญ และตัดสินใจเลือกนโยบายมาปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน การอบรม สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย การกำหนดขั้นตอน การแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน การคัดเลือกบุคคล การสร้างเครื่องมือประเมิน รูปแบบในการนำเสนอ การรับรู้ข่าวสาร การอนุมัติเบิกจ่าย วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในช่วงการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ ความสามารถของตนเอง มีการสนับสนุนในด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา มีการบริหารจัดการโดยใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) มีการประสานความร่วมมือที่ดี มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ได้วางแผนไว้ รวมถึงสามารถรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลของการดำเนินกิจกรรมมีการวัดผล วิเคราะห์ และกำหนดคุณค่า โดยอาศัยเกณฑ์ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม โครงการในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับศักยภาพของผู้รับการประเมิน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้

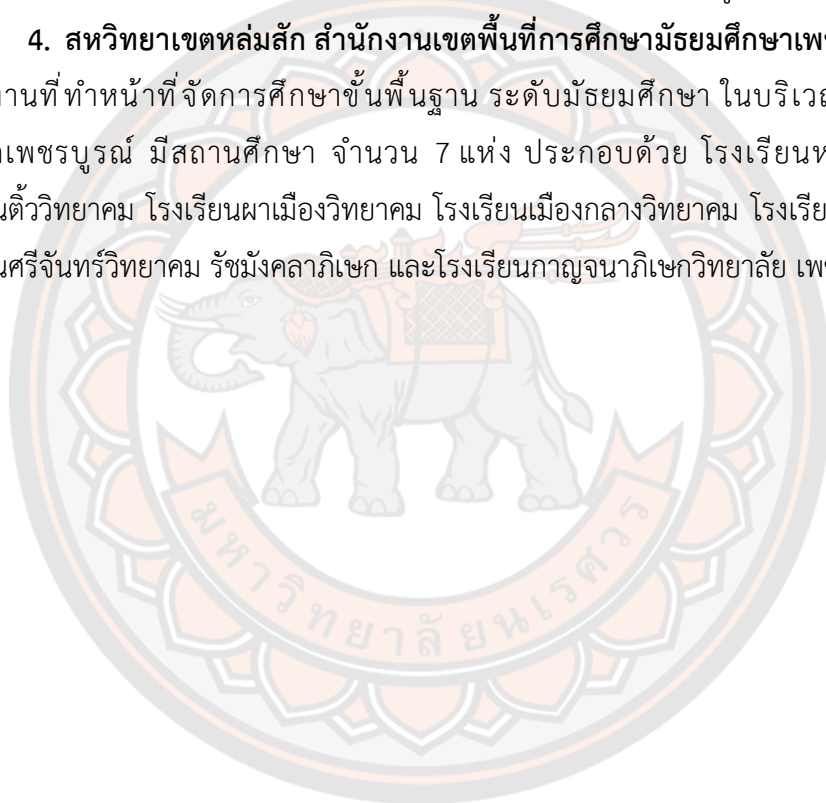
1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการได้รับคำชมเชย รางวัล การเป็นที่ยอมรับของคณะทำงาน และสาธารณชน มีความภูมิใจ ยินดี และการได้รับความรู้จากระบบงานประกันคุณภาพ เพื่อนำไปพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคม เมื่อได้รับผลสำเร็จ

ของงานก็รับผลสำเร็จร่วมกัน ถ้างานที่ทำไปไม่ประสบความสำเร็จหรือเกิดความเสียหาย ก็รับผลแห่งความเสียหายนั้นร่วมกัน โดยไม่ปิดความรับผิดชอบ

2. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู หมายถึง ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

3. ครู หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

4. สหวิทยาเขตหล่มสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ในบริเวณอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีสถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม โรงเรียนตัววิทยาคม โรงเรียนผาเมืองวิทยาคม โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม โรงเรียนผาแดงวิทยาคม โรงเรียนศรีจันทร์วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก และโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
2. หลักการและแนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.3 หลักการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.4 แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561
 - 2.5 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 3.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม
 - 3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
 - 3.4 กระบวนการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา
 - 3.5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
 - 4.1 ข้อมูลสภาพทั่วไป
 - 4.2 นโยบายและจุดเน้นเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่สำคัญในระบบการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษา จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, น. 23 - 24) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากร ในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้บริหารร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งการจะพัฒนาคน ให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอน ในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย และอื่น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาผู้เรียน

สัมมา รธนิชย์ (2556, น. 94 - 95) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ โดยมีความร่วมมือของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

สุนทร โคตรบรรเทา (2560, น. 17) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ ในการปฏิบัติงานกับคนและโดยคน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ (2563, น. 30) ได้กล่าวว่า การบริหาร การศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและเป็นคนดี ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการ ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้ รวมเรียกว่า ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรือ งานบริหารการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีการวางแผน วินิจฉัย สั่งการ ควบคุมและจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินการจัดบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน ทั้งการเรียนการสอนและการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จึงมีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้หลายท่าน ดังนี้

อัจฉริยา วิริยาภิรมย์ (2550, น. 36 - 38) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหาร ที่มีต่อองค์กร ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อองค์กร

- 1.1 ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงาน ได้ตามนโยบายและเป้าหมาย
- 1.2 ช่วยให้องค์กรพัฒนาไปสู่รูปแบบที่ทันสมัยได้มาตรฐาน
- 1.3 ช่วยให้องค์กรมีความมั่นคง และพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม
- 1.4 ช่วยให้องค์กรดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบแบบแผน การทำงานไม่ล่าช้า เพราะบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจขั้นตอนและหน้าที่ในการทำงานเป็นอย่างดี
- 1.5 ช่วยให้บรรยากาศการทำงานเป็นไปอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน
- 1.6 ทำให้องค์กรมีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับ ศรัทธา จากบุคคลทั้งภายใน และภายนอกองค์กร

2. ความสำคัญต่อผู้บริหาร

- 2.1 ช่วยให้ผู้บริหารจัดระบบงานได้อย่างเหมาะสม เพราะได้นำความรู้ทางเทคนิค การบริหารมาพัฒนาองค์กรให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวในการดำเนินงาน ผลงานจึงออกมา ในระยะเวลาที่เหมาะสม
- 2.2 เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน อย่างเป็นขั้นตอน และมีเทคนิคในการบริหาร
- 2.3 ช่วยให้การบริหารงานของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงไปตรงมา ตามวัตถุประสงค์
- 2.4 สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานให้กับผู้บริหาร
- 2.5 ช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์กรได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องกับลักษณะงานและสถานการณ์ที่เป็นอยู่
- 2.6 ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การควบคุมการทำงานทั้งองค์กรของผู้บริหาร
- 2.7 เป็นการจัดระเบียบและดูแลบุคลากรให้ทำงานเต็มความรู้ความสามารถ ของแต่ละคนให้มากที่สุดเพื่อประสิทธิผลของงาน

2.8 ช่วยให้ผู้บริหารมอบหมายงานและสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้โดยตรงตามความสามารถ เขาก็จะเกิดความภาคภูมิใจและถือเป็นเกียรติ รวมทั้งตั้งใจในการทำงานให้กับองค์กร

2.9 ผู้บริหารที่ใช้เทคนิคการบริหาร จะตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์เพราะสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้

3. ความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงาน

3.1 ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการยอมรับ ศรัทธาและสนับสนุนการดำเนินงานของผู้บริหาร และกล้าที่จะเสนอความคิดเห็น

3.2 ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมั่นใจ เต็มใจ เต็มความสามารถ และเต็มเวลา

3.3 สามารถดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติงานของแต่ละคนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

3.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการทำงาน ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน

3.5 เสริมสร้างกำลังใจ ความสามัคคีในการทำงาน

3.6 ลดข้อข้องใจและข้อขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้บริหาร ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

3.7 ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบทิศทางในการทำงานและเกิดทักษะจากการทำงาน

3.8 ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำทรัพยากรขององค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ใช้ รวมทั้งจัดหาทรัพยากรใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

วรรณ เวียงแก้ว (2558, น. 19 - 20) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ การที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น การบริหารสถานศึกษานับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติและผู้รับผิดชอบที่ใกล้ชิดที่สุดกับผู้เรียน เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมทั้งปวง เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ จะส่งผลไปถึงผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และในทางกลับกันหากสถานศึกษามีการบริหารที่ไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนย่อมเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณภาพเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทั้งสถานศึกษา ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพราะการบริหารสถานศึกษาจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้ตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสามารถจัดระบบงานได้อย่างเหมาะสม สามารถมอบหมายงานและสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน

ได้ตรงตามความรู้ ความสามารถ ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจและถือเป็นเกียรติ รวมทั้งตั้งใจในการทำงานให้กับองค์กร ซึ่งช่วยให้บรรยากาศการทำงานเป็นไปอย่างล้อยที่ล้อยอาศัยซึ่งกันและกัน เกิดความร่วมมือร่วมใจและความสามัคคีในการทำงาน จนส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับ ศรัทธา จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทั้งนี้การบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ จะส่งผลไปถึงผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเช่นกัน

หลักการและแนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการศึกษากำหนดไว้ ซึ่งมีหน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ และนักการศึกษา ได้นิยามความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554, น. 14) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า เป็นระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการประเมินคุณภาพภายในเป็นตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (มาตรฐานและตัวบ่งชี้) ของสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด

เสกศิษย์ จีรวิทย์กร (2559, น. 20) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการยกมาตรฐานของสถานศึกษาให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เกี่ยวข้องว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมต้องการ คือ ดี เก่ง มีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2561, น. 1) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การประเมิน และการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ ระบบบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนา และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้น สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

ปฏิพล จำลอง (2562, น. 71) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

น้ำทิพย์ มั่นปาน (2563, น. 12) ได้สรุปว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพต่อเนื่อง จากบุคลากรของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลสถานศึกษานั้น ๆ และเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ มีกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

จากความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา มีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553, น. 64 - 65) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมิน และปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษานั้นอาจจำแนกความสำคัญที่มีต่อกลุ่มต่าง ๆ ได้ 4 ประการ ดังนี้

1. ความสำคัญต่อสถานศึกษา ในปัจจุบันการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ การประเมินตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินจากภายนอกตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนด พร้อมทั้งให้มีการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินงานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาภายในของตนเอง (Self - evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศของการดำเนินงานภายในของตนเองอย่างชัดเจน ละเอียดถี่ถ้วนในทุกมิติ เพื่อจะนำผลการประเมินเหล่านั้น มาใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของตนเองอย่างต่อเนื่องและแท้จริง ซึ่งการประเมินลักษณะนี้ จะมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยตรง

2. ความสำคัญต่อบุคลากรของสถานศึกษา บุคลากรนั้นเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ทำให้ผู้บริหารและครุตระหนักรู้ถึงสถานการณ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารจะสามารถปรับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม โดยเรียนรู้จากจุดอ่อนและจุดแข็งของการดำเนินงาน ซึ่งได้จากผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูจะสามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษา สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง การประเมินการจัดการศึกษาจะสะท้อนผลการดำเนินการไปสู่ผู้เรียนช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลประโยชน์ที่ได้ คือ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สำหรับในส่วนของผู้เรียนหากมีการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะรับรู้ถึงความสามารถและจุดที่ควรพัฒนาซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเอง สำหรับผู้ปกครองการรับรู้ผลการประเมินจะช่วยให้ผู้ปกครองแสดงความต้องการ ความพึงพอใจของตนต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้หากสถานศึกษา ยังดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ปกครองสามารถเรียกร้องความต้องการ และเลือกที่จะรับหรือไม่รับบริการได้ หรืออาจพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นหรือการร้องขอขอบในการดูแลบุตรหลานด้านต่าง ๆ ที่ยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังได้

4. ความสำคัญต่อสังคม การจัดการศึกษาเป็นบริการสาธารณะ ซึ่งสังคมโดยส่วนรวมควรได้มีส่วนรับรู้ผลการดำเนินงาน ดังนั้นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญที่จะทำให้สังคมได้มีการรับรู้ รับทราบผลการดำเนินงานเพื่อสังคมจะได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาและการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็น การเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานบางเรื่องและมีส่วนร่วมประเมินและชื่นชมผลการดำเนินงานได้เช่นกัน

ตнуชา สุลีวงศ์ (2556, น. 48) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้เกิดความเชื่อมั่น และสามารถตัดสินใจ เลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน

2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากร ให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 122) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญดังนี้

ความสำคัญต่อสถานศึกษา

1. รับรู้ถึงสถานะปัจจุบัน และสภาพจริงของการดำเนินงานตามพันธกิจของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดมีข้อมูลสารสนเทศสำหรับการกำหนดนโยบายวางแผนและบริหารจัดการศึกษา

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสามารถแข่งขันได้ในระดับมาตรฐานความสำคัญต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
2. สร้างความมั่นใจและความพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคุณภาพของสถานศึกษา

3. ทราบผลการดำเนินงานจัดการศึกษา และความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

สำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2564) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน

2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ปฏิพล จำลอง (2562, น. 73) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพ และเป็นการสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไก ที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

กล่าวโดยสรุป การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อสถานศึกษา บุคลากร ของสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษา และสังคม ทำให้สถานศึกษา และหน่วยงาน ต้นสังกัดมีข้อมูลสารสนเทศสำหรับการกำหนดนโยบายวางแผนและบริหารจัดการศึกษา สร้างความมั่นใจและความพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคุณภาพ ของสถานศึกษา ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถ ตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ และเป็นการสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

หลักการประกันคุณภาพการศึกษา

หน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการและนักการศึกษา ได้กล่าวถึงหลักการประกันคุณภาพ การศึกษา ไว้ดังนี้

วิจิตร ศรีสอาน (2548, อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, 2560, น. 152 - 153) กล่าวว่า หลักการประกันคุณภาพการศึกษามีหลักการสำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่

ประการที่ 1 ไม่ว่าจะเป็วิธีใดจะต้องใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา ไม่นำไปใช้เพื่อการลงโทษ เพราะเมื่อใดที่นำมาใช้เพื่อการลงโทษแล้ว เมื่อนั้นจะเกิดการต่อต้าน เบี่ยงเบน และผลที่ได้ จะไม่ได้รับประโยชน์เลย ในการนำการประกันคุณภาพมาใช้ นั้น มีจุดมุ่งหมายถึงคำว่า Development Improvement ซึ่งจะต้องยึดเป็นหลักการสำคัญ

ประการที่ 2 จะต้องสะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานได้จริง คำว่า ได้จริง หมายถึง ทุกคนใช้ประโยชน์ได้ เชื่อถือได้ จึงจะถือได้ว่าเป็นการประกันคุณภาพที่ถูกต้อง และถือเป็ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าไม่ทำประกันคุณภาพการศึกษา

ในหลักการสำคัญ 2 ประการ เมื่อนำไปสู่การดำเนินการประกันคุณภาพ มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง สถานศึกษามีอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหาร รวมทั้งการตัดสินใจดำเนินการ ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และให้อิสระแก่ผู้สอน ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักการ

ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตนเองรับผิดชอบและจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน และสังคมให้มากที่สุด

2. หลักการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) หมายถึง หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ปุชนิยบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานของสถานศึกษา ร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุนส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม

3. หลักการแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง สถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (goal) และจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา (focus areas) เช่น ภายใน 2 ปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต้องสูงขึ้น จากฐานเดิมร้อยละ 5 - 10 หรือในปีการศึกษาหน้าผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างคล่องแคล่ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, อ้างถึงใน ฉีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ, 2563, น. 375) ได้ให้หลักการการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิด หรือทำให้บุคลากรรู้สึกในทางลบต่อการประกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการ แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุง อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย และวางแผนติดตามประเมินผล พัฒนา ปรับปรุง ช่วยคิด ช่วยทำ ผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

กล่าวโดยสรุป หลักการประกันคุณภาพการศึกษามีหลักการที่สำคัญ คือ จะต้องสะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐาน ซึ่งทุกคนใช้ประโยชน์ได้ เชื่อถือได้ โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร เปิดโอกาสให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ บุชนิยบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือประชาชนชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และสามารถแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) โดยสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (goal) และจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561

กระทรวงศึกษาธิการ (2561, น. 17 - 22) ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 รายละเอียดดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานและเป้าหมายการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาให้ครอบคลุมทุกระดับการศึกษาที่สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้น บริบท ความต้องการ ทิศทางการจัดการศึกษา อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา นำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติม ได้พิจารณากำหนดเป้าหมายความสำเร็จทั้งเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ ในปีการศึกษาปัจจุบัน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศผลการดำเนินงานของปีการศึกษาที่ผ่านมาอย่างเหมาะสมและเป็นไปได้

2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและมีการจัดทำอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาต้องจัดทำแผน 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนระยะกลาง 3 - 5 ปี โดยสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของปัจจัยภายในสถานศึกษา วิเคราะห์โอกาส

และอุปสรรคของปัจจัยภายนอกสถานศึกษาประเมินสถานภาพของสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กำหนดกรอบกลยุทธ์/กลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รองรับพร้อมประมาณการงบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.2 แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) เป็นการนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติด้วยการวิเคราะห์ทิศทางจัดการศึกษาของสถานศึกษา วิเคราะห์ ประมาณการงบประมาณรายรับ รายจ่าย จัดลำดับความสำคัญของโครงการ พร้อมกับจัดทำ รายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาด้านคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและจัดการ กระบวนการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนการสอน นโยบาย และจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

ทั้งนี้สถานศึกษาต้องนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง

3. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้นสถานศึกษา ต้องมีระบบกลไกการบริหารและจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ไม่เป็นภาระกับครู หรือผู้เกี่ยวข้องมากเกินไป สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ของแผนงานโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด บรรลุเป้าหมายระดับใด โดยสามารถใช้แนวคิด ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่เน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น การบริหารเชิงระบบ (System Approach) การใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) การบริหารแบบมุ่งสัมฤทธิ์ (Total Quality Management) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) การใช้ห่วงโซ่คุณภาพ (Chain of quality) เป็นต้น หรือสถานศึกษาสามารถสร้างและพัฒนารูปแบบ การบริหารและจัดการของตนเองก็ได้ นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบพัฒนาวิชาการ ระบบพัฒนาครูและบุคลากรระบบการจัดการสภาพแวดล้อม ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ ระบบการนิเทศภายใน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ วัฒนธรรมคุณภาพ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

4. ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการกระทำโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพที่สะท้อนจุดเด่น และจุดควรพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ผสมผสานกับการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันไป สถานศึกษาต้องกำหนดหรือมอบหมายผู้รับผิดชอบในการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาตามบทบาท และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และระดับสถานศึกษาให้ชัดเจน วิเคราะห์มาตรฐานและเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ประกาศใช้ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม ดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งสรุปรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อไป

5. ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

เป็นการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประเด็นที่สถานศึกษาติดตามผล ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร กระบวนการบริหารและจัดการ การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ว่าดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร สถานศึกษาสามารถติดตามผลระหว่างและเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน สถานศึกษาควรกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามผล กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน ติดตามผล วิเคราะห์ และกำหนดกรอบพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือติดตามผล จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และรายงานผลการติดตามอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

6. จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

รายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ดีต้องสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาจัดทำรายงานผลการประเมิน

ตนเองโดยรวบรวมข้อมูลสารสนเทศข้อมูลทั่วไปและผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละมาตรฐานไปจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามรูปแบบรายงานที่สถานศึกษากำหนด อาจเสนอเป็นความเรียง การบรรยายประกอบแผนภูมิรูปภาพหรือกราฟ ฯลฯ ตามบริบทของสถานศึกษา โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน นำเสนอข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สารระสำคัญรายงานผลการประเมินตนเอง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทสรุปสำหรับผู้บริหาร และส่วนที่ 2 ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยแต่ละมาตรฐานนำเสนอใน 3 ประเด็น คือ 1) คุณภาพในแต่ละมาตรฐานอยู่ในระดับใด 2) มีหลักฐานในการอ้างอิงผลการประเมินตามประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐานอย่างไร 3) สถานศึกษาจะมีกระบวนการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้อย่างไร สถานศึกษาอาจแนบภาคผนวกที่นำเสนอหลักฐานข้อมูลสำคัญ หรือเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ และจัดส่งรายงานดังกล่าวต่อหน่วยงาน ต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเป็นประจำทุกปี เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

ทั้งนี้สถานศึกษาแต่ละแห่งและหน่วยงานต้นสังกัด ต้องนำข้อมูลจากรายงานผลการประเมินตนเองและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและต่อเนื่อง ยั่งยืนต่อไป

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, น. 51 - 55) ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2561 โดยมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และ 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม นับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกๆระดับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผล ในกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ขององค์กร มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, น. 49) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลอื่น ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกหน่วยงาน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา

จรัสพงษ์ สุวรรณวงษ์ (2554, น. 37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นการค้นหาข้อมูลร่วมกันของนักวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ในชุมชนหรือองค์กรด้วยความจริง รวมถึงการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในทุกขั้นตอนของกิจกรรม การมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนาเข้ามามีส่วนกระทำ ให้เกิดการพัฒนามิใช่เป็นผู้รับการพัฒนา การมีส่วนร่วมของกลุ่มคนจึงมิใช่ความหมายเพียง การดึงกลุ่มคนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ผู้นำท้องถิ่นคิด หรือจัดทำขึ้น

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, น. 228) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาส ให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการและการตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดี ต่อการขับเคลื่อนองค์การหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟัง และนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ หรือองค์การ ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์การและหน่วยงานที่ดีที่สุด

จำลอง บำรุงศรี (2560, น. 27) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาส ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้วย เข้ามามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน ใน การบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบริหารงานสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี การที่ประชาชนเข้าไป มีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือโครงการตั้งแต่ต้น กล่าวคือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่จะพัฒนา พร้อมทั้งเข้าร่วมปฏิบัติ ในกิจกรรมของโครงการพัฒนา และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลรวมทั้งรับผลประโยชน์ ที่เกิดจากการพัฒนานั้น ๆ ด้วย

ปฏิพล จำลอง (2562, น. 17) การมีส่วนร่วมในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรม ขององค์กรที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องตามความเหมาะสม ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงาน และการประเมินผล จนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร เกิดเป็นความผูกพัน สร้างความน่าเชื่อถือขององค์กรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมั่นใจในการดำเนินการขององค์กร

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980, p. 213) ได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมว่า คือการที่สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานขององค์กรที่เปิดโอกาสให้บุคคล ภายในหรือภายนอกองค์กร เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้กลุ่มคนนั้น ๆ มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ขององค์กร ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุน ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผิดชอบ ผลงานที่ออกมา ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์การหรือเครือข่าย เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความตั้งใจ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมช่วยให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีคุณภาพมากขึ้น จึงมีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, น. 228) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลายเป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิดจากบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งความรู้และประสบการณ์
 2. ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่องค์กรได้
 3. เป็นการขจัดปัญหา มิให้การดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากหรือน้อยเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้
 4. ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
 5. การรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ
- ประภาพรธรรม รักเลี้ยง (2556, น. 24) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงมีมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการที่บุคคลมีส่วนร่วมในการวางแผนการเปลี่ยนแปลง บุคคลจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น
 2. ช่วยให้การวางแผน และการตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพมากขึ้น
 3. ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ร่วมงาน ทำให้เกิดความผูกพันงานต่อองค์กร
 4. ช่วยให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ
 5. ผู้ร่วมงานเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากซึ่งกันและกัน
 6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติมีความราบรื่นมากขึ้น
- สวานส์เบอร์ก (Swansburg, 1996, p. 399 อ้างถึงใน ปฏิพล จำลอง, 2562, น. 20) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. พนักงานมีความไว้วางใจกันสูงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน
2. ลดตำแหน่งของพนักงานที่มีตำแหน่งเท่ากัน ลดอัตราพนักงานระดับบริหารลง
3. เพิ่มความรับผิดชอบให้กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น
4. ลดความสับสนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานโดยการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารให้ดีขึ้น

5. นิเทศงานด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานได้วินิจฉัยและแก้ปัญหาให้ผู้ปฏิบัติงาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการพัฒนาอาชีพ

6. มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานมากขึ้น

7. เข้าใจกฎระเบียบได้ชัดเจนขึ้น

8. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลงานเพิ่มขึ้น

9. ทำให้เกิดทีมงานที่มีความร่วมมือร่วมใจกัน มีแรงจูงใจและมีความสามารถในการตัดสินใจ และทำให้เข้าใจองค์กรได้ดียิ่งขึ้น

10. ปรับปรุงการติดต่อสื่อสารในองค์กร

11. ลดการขาดงาน

12. เพิ่มประสิทธิผลและผลผลิตในงาน รวมถึงปรับปรุงคุณภาพของงานเพิ่มการเรียนรู้ในงานให้มากขึ้น

13. เพิ่มขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน เพิ่มความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปฏิบัติงาน

14. ได้รับความคิดใหม่ ๆ ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

15. แสดงให้เห็นถึงผู้นำที่มีความสามารถได้อย่างชัดเจน

16. ช่วยให้คนงานเข้าใจถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของวิชาชีพได้อย่างชัดเจน

17. ลดการหมุนเวียนเปลี่ยนงานและสร้างความมั่นคงในงาน

18. เพิ่มความยึดมั่น ผูกพันต่อองค์กรจากการที่มีทัศนคติต่อองค์กรในทางที่ดี

19. การทำงานนอกเวลาลดลง

20. ต้นทุนในการบริหารลดลง

21. เป็นการส่งเสริมทักษะและช่วยให้คนงานได้ค้นพบความสามารถพิเศษของตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ

22. เพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน

23. เกิดการยอมรับที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะช่วยทำให้เพิ่มความสามารถของแต่ละบุคคลเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ขององค์กร การปรับตัวและการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

กล่าวโดยสรุป ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติให้มีความราบรื่น ลดความสับสนในการปฏิบัติงาน มีการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ สร้างความสามัคคี ลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลในองค์กร มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน และเป็นการรวมพลัง ทั้งด้านความคิด และการตัดสินใจของบุคคลในองค์กร ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ทำให้องค์กรพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม มีความสำคัญมากในการทำงานฝ่ายต่าง ๆ เพราะจะช่วยให้แต่ละฝ่ายในองค์กรมีบรรยากาศการทำงานที่ดี มีความสุข มีความสำเร็จในงานนั้น ๆ สูง นักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

จันทราณี สงวนนาม (2553, น. 69) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์การที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์การควรประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกในองค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์การที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การ แม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็นก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์กร

2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้วยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิกและความร่วมมือนั้นจะแพร่ขยายไปทั้งองค์การ ทำให้สมาชิกทั้งองค์การมีเป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วมเป็นการยินยอมและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะมีผลทั้งทางจิตใจ การยอมรับ การสนับสนุน และผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการทำงานขององค์การ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, น. 18) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วม โดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีจึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจเพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980, pp. 213 - 218) ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับ 4 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การที่บุคลากร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาในการดำเนินงาน การคิดริเริ่มโครงการการเลือกทำโครงการตลอดจนกระทั่งงานและกิจกรรมส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงานในโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

- 1.1 ริเริ่มตัดสินใจ
- 1.2 ดำเนินการตัดสินใจ
- 1.3 ตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านงบประมาณ ด้านแรงงาน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ให้กับโครงการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการนั้น อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน การเป็นสมาชิก การเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา อีกทั้ง การมีส่วนร่วมสามารถเป็นบุคคลในทุกกลุ่มได้เช่นกัน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ด้านทรัพยากร
- 2.2 ด้านการบริหาร
- 2.3 ด้านการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Benefits) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งในทางบวกและทางลบในขณะที่ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ เช่น การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ หรือการมีหนี้สินเพิ่มจากโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ประกอบด้วย

3.1 ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ

3.2 ผลประโยชน์ทางสังคม

3.3 ผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นทางการ เช่น การร่วมประชุม การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การเข้าร่วมเป็นคณะทำงานวิจัย ประเมินผลโครงการไม่เป็นทางการ ได้แก่ การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการ นำผลการประเมินโครงการมาใช้ในการพิจารณาาร่วมกันเพื่อจัดทำโครงการ งาน กิจกรรม ในการดำเนินงานครั้งต่อไป การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประกอบด้วย

4.1 ควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด

4.2 ปรับตัวในการมีส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุป แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีหลากหลายทฤษฎี โดยแต่ละทฤษฎีมุ่งเน้นให้เกิดการทำงานร่วมกันของบุคคลากรภายในองค์กร ซึ่งต้องมีการตัดสินใจร่วมกัน มีการระดมความคิด รับผิดชอบร่วมกัน มีความรู้ในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน มีความไว้วางใจกัน เมื่องานประสบความสำเร็จทุกคนต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งผลให้เกิดความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่องค์กรวางไว้

กระบวนการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

กระบวนการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา จะช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเกิดจากการร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร ซึ่งในการดำเนินงานต้องมีกระบวนการที่ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการของการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาไว้ดังนี้

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, น. 24) ได้สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ตลอดจนความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การประชุม การแสดงความคิดเห็น รวบรวมข้อมูล และตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2553, น. 64 - 65) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน เป็นการตรวจติดตามถึงผลงานที่ได้ทำ หรือปฏิบัติไปแล้วเพื่อหาข้อสรุป
4. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

จินตวีร์ เกษมสุข (2554, น. 3 - 4) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการมีส่วนร่วมซึ่งสรุปได้ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษาและค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 มีส่วนร่วมในการควบคุมติดตาม และประเมินผลการทำงาน

วิจิตรภรณ์ โตแก้ว (2558, น. 20) ได้สรุป บริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้การมีส่วนร่วม 5 ด้าน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งแบ่งเป็นการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจ ในช่วงการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญ ของปัญหา กำหนดแผนงาน และโครงการ การจัดทำแผนงาน และโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงานและโครงการและทบทวนแผนงานและโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรและการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานประจำปี การเข้าร่วมประชุม การระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา ให้คำแนะนำให้ความรู้ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับการแจกจ่ายผลประโยชน์ที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมที่ได้ดำเนินการหรือปฏิบัติไปแล้วเพื่อหาข้อสรุป

ประเสริฐศักดิ์ เหนียวไสย (2559, น. 65 - 66) ได้สังเคราะห์การมีส่วนร่วมในโรงเรียนได้ 5 กระบวนการ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดทางการบริหารตามแบบวงจร PDCA คือ

1. การมีส่วนร่วมวางแผน
2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา

ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย (2560, น. 233 - 235) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาประกอบด้วยแนวนโยบายที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร การมีส่วนร่วมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และพ่อแม่ผู้ปกครอง

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและภูมิภาค แผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล

1.2 ส่งเสริมให้มีสมาชิกการศึกษาในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เพื่อเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ และร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.3 ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชน และสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกสังกัด เพื่อให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

1.4 ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายการวิจัยระหว่างสถานันอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและประเภท โดยยึดพื้นที่เป็นฐาน (Area-Based) ทั้งระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด พื้นที่พิเศษ เช่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีองค์กรคณะบุคคล เพื่อประสานและบูรณาการการพัฒนาการศึกษาทุกระดับและประเภท/สังกัดให้เกื้อกูลกัน

2.2 เสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโดยองค์กรคณะบุคคล ในระดับ/ประเภทต่าง ๆ ทั้งกรรมการสถาบันศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา กรรมการสภาอุดมศึกษา และอื่น ๆ ให้มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาที่มีนัยสำคัญเพิ่มขึ้นตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

2.3 ส่งเสริมพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารและจัดการศึกษามากขึ้น โดยปรับปรุงกลไกรองรับการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้ยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว

3. การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ประกอบด้วย

ส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายจากทุกภาคส่วนของสังคม ผ่านมาตรการจูงใจด้านภาษีอากร สิทธิประโยชน์ และอื่น ๆ ในรูปแบบที่น่าสนใจ อาทิ การขยายเขตแดนการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลและนิติบุคคล สำหรับเงินบริจาคเพื่อการศึกษา การยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน เร่งให้มีการออกกฎหมายภาษีที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง และกันรายได้ส่วนหนึ่งมาใช้ในการศึกษา รวมทั้งการใช้สิทธิประโยชน์ ผ่อนคลาย กฎระเบียบให้เอื้อต่อการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนเพื่อการศึกษา

4. การมีส่วนร่วมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ประกอบด้วย

4.1 ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรและสถาบันการศึกษาของประเทศ ทำหน้าที่ เป็นศูนย์เครือข่ายศึกษาระหว่างประเทศ ทั้งในประชาคมอาเซียน ระดับภูมิภาค และระดับสากล

4.2 ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่ 2 ตั้งแต่ระดับชั้นพื้นฐาน และการเรียนรู้ภาษาที่ 3 เช่น ภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน ภาษาที่น่าสนใจ เพื่อให้สามารถ สื่อสารได้ และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ไร้พรมแดน

5. การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

5.1 เตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้พร้อมอาชีพ ทั้งเพื่อการจัดตั้งและรับโอนสถานศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแกนกลางในการสนับสนุนด้านวิชาการ และกำกับดูแลด้านคุณภาพมาตรฐานทางวิชาการ

5.2 ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ สามารถเข้ามาร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในท้องถิ่นได้ อันจะนำไปสู่เป้าหมาย คุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ของประชาชนอย่างแท้จริง

6. การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประกอบด้วย

6.1 ลดบทบาทภาครัฐในการจัดการศึกษาเป็นหลัก มาเป็นผู้กำกับนโยบาย แผน มาตรฐานการศึกษา นิเทศ และติดตามประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการพัฒนา ต้นแบบที่ดีและส่งเสริมสนับสนุน ยกย่อง และขยายผลเพื่อให้การจัดการศึกษาและเรียนรู้ มีคุณภาพ มาตรฐานและสอดคล้องกับแนวนโยบายรัฐ

6.2 สนับสนุนและมีมาตรฐานการจูงใจทั้งด้านภาษีและสิทธิประโยชน์ ต่าง ๆ เพื่อให้เอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมากขึ้น ควบคู่กับการสนับสนุน ด้านวิชาการการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร และการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวที่เป็นธรรม รวมถึง การกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกับรัฐ และกำหนดเป้าหมายสัดส่วน การจัดการศึกษาของเอกชนต่อรัฐเพิ่มขึ้น

7. การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประกอบด้วย

7.1 สนับสนุนการศึกษาทางเลือกและการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โดยบุคคล ครอบครัว สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน โดยให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาระบบการวัดประเมินผล การรับเข้าศึกษาต่อ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการศึกษาทางเลือก โดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ

7.2 สนับสนุนสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสถาบันสังคมอื่น ร่วมพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนมากขึ้นในรูปแบบที่หลากหลาย

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ (2560, น. 197) กล่าวว่า กระบวนการของการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่จะกระจายอำนาจจากผู้มีอำนาจที่แต่เดิมมักจะใช้อำนาจเหนือ (power over) หรือ (power against) แต่หากผู้มีอำนาจยิ่งใช้อิทธิพลเหนือไปเรื่อย ๆ อำนาจนั้น ๆ ก็จะใช้ไม่ได้ เพราะอำนาจที่มีหรือไม่มีนั้น ไม่ใช่เรามีหรือไม่มีอำนาจอย่างเดียว แต่อยู่ที่คนอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้าง หรือที่เราใช้อำนาจเหนือเขานั้น เขามองว่าเราเหมาะสมที่จะมีอำนาจเหนือหรือไม่ แต่หากเราหันมา ใช้อำนาจร่วมกับ (power with) จะเป็นการหาทางออกที่ดีกว่า ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วม ที่จะนำมาใช้ 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ค้นหาสาเหตุ ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 2 ร่วมคิด ร่วมวางแผน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ

ขั้นที่ 3 ร่วมดำเนินการให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน ความคิดเห็น หรือร่วมบริหาร

ขั้นที่ 4 ร่วมติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงพัฒนา

ขั้นที่ 5 ร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบ

ปฏิพล จำลอง (2562, น. 7) ได้สังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการเตรียมการก่อนการวางแผน การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา การกำหนดแผนงานและโครงการต่าง ๆ การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการรับรู้ว่ามีปัญหาและรู้ขอบข่ายของปัญหา การวิเคราะห์และประเมินผลปัญหา ตั้งเกณฑ์หรือมาตรฐานสำหรับเลือกแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูลตลอดจนหลักฐาน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดวิธีทางปฏิบัติแก้ปัญหา และประเมินผลหรือลำดับความสำคัญ

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการวิเคราะห์ความจำเป็นและความสำคัญของโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในโครงการ คัดเลือกและออกแบบการดำเนินงานตามโครงการ สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล ดำเนินการตามโครงการและกิจกรรม และประเมินผลการดำเนินการ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดตัวชี้วัดและเครื่องมือที่จะใช้วัด กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวเปรียบเทียบสำหรับตัวชี้วัดแต่ละตัว ดำเนินการประเมินผลและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตั้งไว้

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980, pp. 213 - 218) ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง 4 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ
 - 1.1 ริเริ่มตัดสินใจ
 - 1.2 ดำเนินการตัดสินใจ
 - 1.3 ตัดสินใจปฏิบัติการ
 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ด้านทรัพยากร
 - 2.2 ด้านการบริหาร
 - 2.3 ด้านการประสานขอความร่วมมือ
 3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วย
 - 3.1 ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ
 - 3.2 ผลประโยชน์ทางสังคม
 - 3.3 ผลประโยชน์ส่วนบุคคล
 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ประกอบด้วย
 - 4.1 ควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด
 - 4.2 ปรับตัวในการมีส่วนร่วม
- อัยรินทร์ ธนอริยมินทร์ (2562, น. 15 - 16) ได้สังเคราะห์การมีส่วนร่วม 5 ด้าน ดังนี้
1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสภาพปัญหา ให้ข้อเสนอแนะ หาสาเหตุของปัญหา แก้ไขปัญหาต่าง ๆ การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการการมีส่วนร่วม ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเข้าร่วมประชุม ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
 3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการลงมือดำเนินการจัดการศึกษา
 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ประเมินผลการดำเนินงาน และประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
 5. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมในการจัดการศึกษา ผลักดันทำให้การจัดการศึกษาต่อเนื่องประสบความสำเร็จ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรในองค์กรและชุมชน

จากกระบวนการมีส่วนร่วมที่กล่าวมา นำมาสังเคราะห์ได้ดัง ตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วม	เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553)	ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2553)	จินตวีร์ เกษมสุข (2554)	วิจิตรภรณ์ โตแก้ว (2558)	ประเสริฐศักดิ์ เทียนแสง (2559)	ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์ และคณะ (2560)	ธีรศักดิ์ อุปเมยอริชัย (2560)	ปวีพล จำลอง (2562)	อัยรินทร์ ชนอริยมิตร (2562)	Cohen & Uphoff (1980)	ความถี่	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของปัญหา	✓		✓			✓			✓		4	5
2. มีส่วนร่วมในการวางแผน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	1
3. มีส่วนร่วมในการดำเนินการ	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	8	2
4. มีส่วนร่วมในการประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		8	2
5. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		✓		✓		✓			✓	✓	5	4
6. มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา							✓				1	6
7. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร							✓				1	6
8. มีส่วนร่วมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก							✓				1	6
9. มีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น							✓				1	6
10. มีส่วนร่วมของภาคเอกชน							✓				1	6
11. มีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและพ่อแม่ ผู้ปกครอง							✓				1	6
12. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	✓		✓	✓	✓			✓	✓		6	3
13. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน	✓										1	6
14. มีส่วนร่วมในการร่วมปรับปรุงและพัฒนา					✓						1	6

จากตาราง 1 การสังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา จากความถี่ของข้อมูลที่มีความถี่สูง (ความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป) โดยได้กระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปเป็นกรอบเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากการสังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการ และนักการศึกษา ได้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล และ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน

มีนักวิชาการและนักวิชาการศึกษากล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนไว้ดังนี้

อภามารณ์ ทองคำดี (2556, น. 6) ได้ให้นิยามไว้ว่า ด้านการวางแผน หมายถึง ขั้นตอน การเตรียมงาน ตั้งแต่การประชุม การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การกำหนดและจัดลำดับความสำคัญ ของการสภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และ สภาพความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาเพื่อให้ตรงตามตัวบ่งชี้ และมาตรฐานการศึกษา การกำหนดโครงการ หรือกิจกรรม การกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี ของสถานศึกษา

อัมพร ทองไชย (2558, น. 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การที่บุคลากรเข้าไปร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม ในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และขั้นตอนในการดำเนินงานและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

กาญจจะณี เนียมจันทร์ (2561, น. 5) ด้านการเตรียมการ หมายถึง การมีส่วนร่วม ในการประชุมวางแผนกำหนดนโยบาย ตัวชี้วัด กรอบ การฝึกอบรม การจัดทำกิจกรรม การจัดทำคู่มือ การประสานความร่วมมือในการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ในการวางแผนกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษา วางแผนกำหนดรายละเอียดหรือวิธีการดำเนินงานขององค์กร

โดยมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำงาน แนวทางการปฏิบัติงาน ว่างเว้นหน้า มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผนการดำเนินงานจัดตั้งเพื่อใช้งบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ การจัดสรรบุคคลเพื่อรับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรม และโครงการ ศึกษาสภาพ ปัจจุบันและความต้องการของชุมชน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

มีนักวิชาการและนักวิชาการศึกษากล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไว้ดังนี้

กาญจนะณี เนียมจันทร์ (2561, น. 5) กล่าวว่า ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การอบรม การกำหนดขั้นตอน การแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน การคัดเลือกบุคคล รูปแบบในการนำเสนอ การรับรู้ข่าวสาร การอนุมัติเบิกจ่าย วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

ปฏิพล จำลอง (2562, น. 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการรับรู้ว่ามีปัญหา และรู้ขอบข่ายของปัญหา การวิเคราะห์และประเมินผลปัญหา ตั้งเกณฑ์หรือมาตรฐานสำหรับ เลือกรับแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูลตลอดจนหลักฐานและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดวิธีการ ปฏิบัติแก้ปัญหา และประเมินผลหรือลำดับความสำคัญ

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ในการใช้เหตุผลในการพิจารณา วิเคราะห์ ตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญ และตัดสินใจเลือกนโยบายมาปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน การอบรม สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย การกำหนดขั้นตอน การแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน การคัดเลือกบุคคล การสร้างเครื่องมือประเมิน รูปแบบในการนำเสนอ การรับรู้ข่าวสาร การอนุมัติเบิกจ่าย วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในช่วงการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

มีนักวิชาการและนักวิชาการศึกษากล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินการไว้ดังนี้

อาภาภรณ์ ทองคำดี (2556, น. 6) ได้ให้นิยามไว้ว่า ด้านการดำเนินงาน หมายถึง การร่วมเป็นคณะกรรมการ การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการดำเนินการ การดำเนินงานตามแผนงาน การประกันคุณภาพภายใน การช่วยเหลือผู้อื่นให้สามารถดำเนินการตามแผน การประเมินผล การปฏิบัติงานของตนเอง การนิเทศภายใน การกำกับติดตามผลของการดำเนินงานหรือ โครงการต่าง ๆ ตามที่ได้มีการมอบหมายงาน การเก็บรวบรวมหลักฐานข้อมูล การจัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษาให้ครบถ้วน การประสานความร่วมมือให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

อัมพร ทองไชย (2558, น. 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่บุคลากรเข้าไปร่วมในการนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปใช้ในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติตามระบบหรือแนวทางที่วางเอาไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงการศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน

กาญจนาณี เนียมจันทร์ (2561, น. 5) กล่าวว่า ด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการทำงานตามแนวทางประกัน เป็นคณะบุคคลในการทำงาน จัดทำปฏิทิน กิจกรรม โครงการ รวบรวมผลงานที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนการนิเทศ ติดตามผลการประเมิน เพื่อนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ ความสามารถของตนเอง มีการสนับสนุนในด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา มีการบริหารจัดการโดยใช้วงจรพัฒนาคุณภาพ (PDCA) มีการประสานความร่วมมือที่ดี มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ได้วางแผนไว้ รวมถึงสามารถรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มีนักวิชาการและนักวิชาการศึกษากล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลไว้ดังนี้

อาภาภรณ์ ทองคำดี (2556, น. 6) ได้ให้นิยามไว้ว่า ด้านการตรวจสอบ ประเมิน และทบทวน หมายถึง การตรวจสอบการดำเนินงานในรอบปีของสถานศึกษาทั้งระบบ โดยมีเริ่มตั้งแต่ การเข้าประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการตรวจสอบการดำเนินงาน จัดทำข้อมูลและเอกสาร เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยมีคณะทำงาน เพื่อดำเนินการตรวจสอบการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา รวมถึงการให้ครูได้ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของตนเองด้วย โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็ง สำหรับใช้เป็นข้อมูล สารสนเทศ ในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร และสรุปเป็นแนวทางเพื่อพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในระบบการประกันคุณภาพในทันที โดยการประสานงาน กับผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งการประสานงานความร่วมมือผู้ปกครองและชุมชนด้วย จากนั้นร่วมกัน เสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนแนวคิดและสรุปข้อเสนอแนะเพื่อนำแนวคิดนั้นไปใช้ในการพัฒนาระบบ

การประกันคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อัมพร ทองไชย (2558, น. 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน หมายถึง การที่บุคลากรเข้าไปร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานที่ปฏิบัติ รวมถึงปรับปรุงและแก้ไขระบบอันเนื่องมาจากระบบนั้นไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลของการดำเนินกิจกรรม มีการวัดผลวิเคราะห์ และกำหนดคุณค่า โดยอาศัยเกณฑ์ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับแต่ละกิจกรรม โครงการในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับศักยภาพของผู้รับการประเมิน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้

5. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

มีนักวิชาการศึกษาได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไว้ดังนี้

วิจิตรภรณ์ โตแก้ว (2558, น. 20) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับ การแจกจ่ายผลประโยชน์ที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว

กาญจจะณี เนียมจันทร์ (2561, น. 5) ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการได้รับคำชมเชย รางวัล สิ่งของ การเป็นที่ยอมรับของคณะทำงาน การนำเสนอการเผยแพร่ผลงานต่อสาธารณชน มีความภูมิใจ ยินดี และการได้รับความรู้จากระบบงานประกันเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคม

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง กระบวนการร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการได้รับคำชมเชย รางวัล การเป็นที่ยอมรับของคณะทำงาน และสาธารณชน มีความภูมิใจ ยินดี และการได้รับความรู้จากระบบงานประกันคุณภาพเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคม เมื่อได้รับผลสำเร็จของงานก็รับผลสำเร็จร่วมกัน ถ้างานที่ทำไปไม่ประสบความสำเร็จหรือเกิดความเสียหายก็รับผลแห่งความเสียหายนั้นร่วมกัน โดยไม่ปิดความรับผิดชอบ

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ข้อมูลสภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล มีหน้าที่จัดการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเท่าเทียมกัน ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่ เลขที่ 151 หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านโตก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ : <http://web2564.sec40.go.th/> พัฒนาและบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 39 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 39 คน และครู จำนวน 1,539 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์, 2564, น. 29 - 33)

นโยบายและจุดเน้นเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ (2564, น. 8 - 30) ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยมีนโยบายและจุดเน้นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่

นโยบายที่ 1 ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ

จุดเน้นที่ 1 ส่งเสริมการพัฒนางานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป สู่ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา มีการพัฒนางานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป สู่ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง โดยส่งเสริมให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนการวัดและประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

จุดเน้นที่ 2 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ชัดเจน มีความยืดหยุ่นเพียงพอให้สถานศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามุ่งเน้นการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ คำนึงถึง

การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีความสามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ การส่งเสริมให้โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ตามบริบทของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

จุดเน้นที่ 3 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการบริหาร 1 โรงเรียน 1 นวัตกรรม การบริหารงาน

ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการคิดเชิงกลยุทธ์และพัฒนานวัตกรรม มีภาวะผู้นำวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบ มีการบริหารแบบร่วมมือโดยบริหารจัดการด้วยความเป็นอิสระและจัดการเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน ภาคเอกชน และผู้เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาระดับพื้นที่ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ในทุกมิติ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนและการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุน การบริหารจัดการ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญในกระบวนการบริหาร และการจัดการตามมาตรฐาน การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาที่สามารถสร้างหรือประยุกต์ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการบริหารจัดการศึกษา ที่หลากหลาย และครอบคลุมภารกิจ 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ตามบริบทของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดเน้นที่ 4 ส่งเสริมการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยเครือข่ายความร่วมมือการบริหาร การจัดการศึกษา

การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยเครือข่ายความร่วมมือ ถือเป็นบทบาทสำคัญ ของสถานศึกษาในการสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาภายใต้หลักการกระจายอำนาจ และความเป็นนิติบุคคล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการได้มาซึ่งคุณภาพ การจัดการศึกษา ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีโครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานร่วมกันของเครือข่าย กิจกรรม ของกลุ่มเครือข่าย การเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรเครือข่าย ซึ่งการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน ต้องสามารถนำเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารจัดการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำ นโยบายเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานโรงเรียนต่อไป

จุดเน้นที่ 5 ส่งเสริมโรงเรียนให้บริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาทุกระดับทุกแห่งทั่วประเทศ ดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปสู่การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ในแต่ละระดับการศึกษา โดยดำเนินการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) กำหนดเป็นนโยบาย งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป และสัมพันธ์ชุมชน 2) นำหลักการทรงงาน (เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา) มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา 3) บริหารทรัพยากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม รู้รักสามัคคี ไม่ประมาท

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) สอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักสูตรการจัดการศึกษา 2) บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ 3) สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ต่อยอดหรือพัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับภูมิสังคม บริบทของสถานศึกษา 2) มีการวางแผนอย่างรอบคอบ คำนึงถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ใช้หลักคิดหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักวิชาการอย่างสมเหตุสมผล 3) ส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย 1) กำหนดแผนงาน โครงการการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านผลลัพธ์ ภาพความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) จัดสภาพภูมิทัศน์ในสถานศึกษา 2) สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา 3) รายงานผลการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน 4) มีการเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จุดเน้นที่ 6 ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ

การพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบันได้เปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจากครูผู้สอน เป็นโค้ช (Coach) หรือ ผู้อำนวยการการเรียนรู้ ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรม และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน อีกทั้งครูผู้สอนในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องพัฒนาความรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างสูงสุด โรงเรียนจึงต้องมีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดเน้นที่ 7 ส่งเสริม พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญ ตามสมรรถนะ มาตรฐาน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ครูและบุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่หลักคือการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีทักษะ 3R8C ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 รวมทั้งต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งภาระหน้าที่และบทบาทนี้ ครูจึงต้องมีความพร้อมในทุกด้านที่จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นครูผู้แนะแนวทาง (Coach) และเป็นผู้ร่วมเรียนรู้/ร่วมศึกษา (Co-learner/investigator) ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ ตามสมรรถนะ มาตรฐาน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรุณี ศิริสุขไพบุลย์ (2558) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว่า อำเภอแกลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว่า อำเภอแกลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบ และทบทวน และด้านการพัฒนาและปรับปรุง 2) ครูที่มีตำแหน่งตามภาระงานต่างกัน มีส่วนร่วม ในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว่า อำเภอแกลง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ต่างกัน โดยที่ครูฝ่ายบริหารวิชาการมีส่วนร่วม ในการประกันคุณภาพภายในมากที่สุด รองลงมา คือ ฝ่ายบริหารบุคคล ฝ่ายบริหารงบประมาณ และพัสดุ น้อยที่สุด คือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

อัมพร ทองไชย (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ดำเนินการประกันคุณภาพ โดยใช้วงจร PDCA เข้ามาแสดงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน 4) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยมีชื่อเรียกว่า PICP Model ดังนี้มี 3 ขั้นตอนหลัก โดยขั้นตอนที่ 1 เตรียมก่อนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Pre - Plan - Implementation = P) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 12 องค์ประกอบย่อย คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน (Implementation = I) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 16 องค์ประกอบย่อย คือ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง (Continuous = C) ประกอบด้วย 1 องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบย่อย คือ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 5) ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สุระพงษ์ โพธิ์สิงห์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านตาก "ประชาวิทยาคาร" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านตาก "ประชาวิทยาคาร" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านตาก "ประชาวิทยาคาร" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวม มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านตาก "ประชาวิทยาคาร" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า มีแนวทางพัฒนาการดำเนินงาน 8 ด้าน ดังนี้ 3.1) ด้านสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจให้มากขึ้น แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งศึกษาคู่มือกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด 3.2) ด้านการตรวจสอบแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษา มีการประชุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษา อย่างแท้จริง ประสานความร่วมมือในการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ประชุมชี้แจง บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบเพื่อสร้างความเข้าใจจัดอบรมหรือส่งไปอบรมนิเทศกำกับติดตาม เป็นระยะ ๆ 3.3) ด้านสถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรด้วยรูปแบบ Coaching และศึกษาดูงานโรงเรียนที่ ประสบความสำเร็จ 3.4) ด้านสถานศึกษาจัดประชุม ชี้แจง สร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ สถานศึกษาควรจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากร ในการจัดการศึกษา 3.5) ด้านสถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ สร้างความตระหนักและชี้แจงแนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ให้ครูทุกคนมีความรู้และความเข้าใจอย่างชัดเจน 3.6) ด้านผู้บริหารและครูให้ความสำคัญการประเมิน คุณภาพภายในให้มีความรู้กับบุคลากรในสถานศึกษาจัดการประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจจัดตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถ 3.7) ด้านมีการเผยแพร่ รายงานประเมินคุณภาพภายในให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ นำเสนอผลงานในที่ประชุม เสนอรายงานประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3.8) ด้านนำผลการประเมินคุณภาพ ภายใน – ภายนอกมาวางแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สร้างความตระหนัก และให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานประชุมทำความเข้าใจ

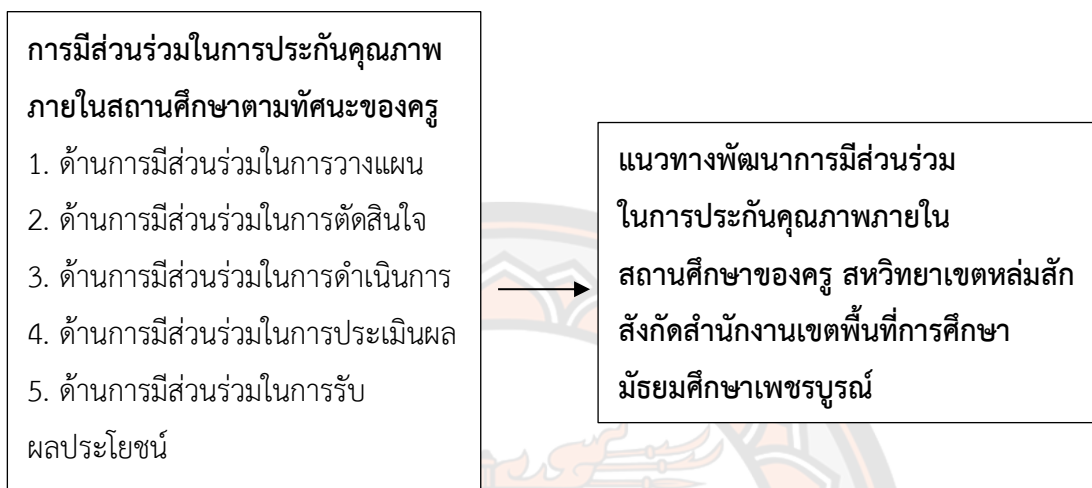
กาญจณี เนียมจันทร์ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วม ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน สรุปได้ดังนี้ 2.1) ผู้บริหาร ครูที่มีเพศ และขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน 2.2) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สูงกว่าครูผู้สอน 2.3) ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 11 - 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มากกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 1 - 10 ปี

สุวิมล รั้ววร (2561) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัย พบว่า ระยะที่ 1 ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่า PNI Modified = 0.14 โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวางแผน และด้านการรับผิดชอบ ต่อผลการดำเนินงาน ตามลำดับ ระยะที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน การนำนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงาน กศน. จังหวัด และกศน. อำเภอก โดยมีการประชุม กศน. ตำบล และภาคีเครือข่าย เขียนแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อการวางแผนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นในการให้ความเห็นชอบและอนุมัติโครงการต่าง ๆ 2) ด้านการมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ หาข้อมูลความต้องการของภาคีเครือข่ายแต่ละส่วนว่าจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และนำมากำหนดแนวทางการดำเนินงานต่อไป จัดให้มีกิจกรรมตลอดภาคเรียนและจัดการสอนอย่างเป็นระบบ จัดทำหลักสูตรวิชาเลือกตามความต้องการของท้องถิ่นและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของภาคีเครือข่าย เพื่อนำภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ไปดำเนินงานยังหน่วยงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล แต่งตั้งคณะทำงานอย่างทางการนับตั้งแต่ระยะการวางแผน เพื่อให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบที่ชัดเจนเพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานของ กศน. มีการมอบรางวัลและยกย่องชมเชยหรือประกาศเกียรติคุณแก่คณะทำงานจากภาคีช่วยในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของ กศน. อย่างเป็นรูปธรรม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบอย่างทั่วถึง 4) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ กศน. โดยเน้นการมีส่วนร่วมรับผิดชอบทุกกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนับสนุนให้มีช่องทางติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายอย่างเปิดเผยให้ภาคีเครือข่ายและประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลสาธารณะของ กศน. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและภาคีเครือข่ายอย่างหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก ไลน์ วารสาร หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดง
ในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 268 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 159 คน จาก 7 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ดังแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามสถานศึกษา

	สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
		ครูผู้สอน	ครูผู้สอน
1	หล่มสักวิทยาคม	132	78
2	ดีวีวิทยาคม	29	17
3	ผาเมืองวิทยาคม	19	11
4	เมืองกลางวิทยาคม	18	11
5	ผาแดงวิทยาคม	13	8
6	ศรีจันทร์วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก	12	7
7	กาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์	45	27
	รวม	268	159

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ณ วันที่ 30 มีนาคม 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ใน 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 51 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 12 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 10 ข้อ
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 9 ข้อ

ลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert and Rensis, 1967, pp. 90 - 99) ดังนี้

- 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากนั้น นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้สำนวนภาษา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะและข้อความถาม รายนามผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

5.1 ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.2 ดร.วาทกานต์ ศรีธีรราชกูร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

5.3 ดร.รมณี เหลี่ยมแสง รองผู้อำนวยการโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

โดยเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง มีดังนี้

- +1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และ

เลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 (ภาคผนวก ข หน้า 101)

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

7. นำเสนอแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (try - out) กับครู เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน จากโรงเรียนในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ให้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.985 (ภาคผนวก ค หน้า 107)

8. นำข้อมูลจากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถามถึงครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 ฉบับ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทางสถิติได้ทั้งหมด 159 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายของการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

4.51 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ในแต่ละด้านมาใช้ในการศึกษาแนวทาง โดยเลือกข้อรายการที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดำที่ต่ำในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นข้อคำถามในการสร้างเครื่องมือ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. คุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1.1 อาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่มีความรู้ และประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

1.2 ศึกษานิเทศก์ ผู้มีความรู้ และประสบการณ์ในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ และประสบการณ์ในด้านการบริหารงานโรงเรียน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการบริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

2. รายนามผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 ดร.สมเจตน์ พันธุ์พรม ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก

2.3 นางเมตตา ถวิลไทย ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.4 ดร.จกมล เดชปั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

2.5 นายวิเศษ ปิ่นพิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขต หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีลักษณะ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 1 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 1 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 1 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 1 ข้อ
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 1 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหา

2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูล จากแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามที่เสนอของครู

สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้าน ทั้งหมด 5 ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

3. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้สำนวนภาษา

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อกันนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัด วัน และเวลาในการสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงวัน และเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ที่	ชื่อ-นามสกุลผู้ทรงคุณวุฒิ	วันเดือนปีที่สัมภาษณ์	เวลาสัมภาษณ์
1	รองศาสตราจารย์.ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ	7 ต.ค. 2564	15.00 - 17.00 น.
2	ดร.สมเจตน์ พันธุ์พรม	17 ต.ค. 2564	13.00 - 15.00 น.
3	นางเมตตา ถวิลไทย	6 ต.ค. 2564	10.00 - 12.00 น.
4	ดร.จงกล เดชปั้น	24 พ.ย. 2564	16.00 - 18.00 น.
5	นายวิเศษ ปิ่นพิทักษ์	11 พ.ย. 2564	10.00 - 12.00 น.

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 10 ปี	52	32.70
2. ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	107	67.30
รวม	159	100.00

จากตาราง 4 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 67.30

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครูในภาพรวม

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาตามทัศนะของครู	จำนวนครู (n=159)		ระดับ การมีส่วนร่วม	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.92	0.90	มาก	3
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.57	1.00	มาก	5
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.00	0.85	มาก	2
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.79	0.89	มาก	4
5	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.03	0.82	มาก	1
รวม		3.86	0.83	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	จำนวนครู (n=159)		ระดับ การมีส่วนร่วม	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	3.99	0.88	มาก	3
2	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.92	1.03	มาก	5
3	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.89	1.06	มาก	6
4	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมกับสถานศึกษาเพื่อวางแผน กำหนดรายละเอียดวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายใน	3.97	1.09	มาก	4
5	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการทำงาน ประกันคุณภาพภายในและแนวทางการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า	3.84	1.06	มาก	7
6	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายใน	3.75	1.11	มาก	10
7	สถานศึกษาจัดสรรบุคลากรเพื่อรับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรม และโครงการ ได้ตรงกับความสามารถ	4.23	0.91	มาก	1
8	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานในการวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	3.81	1.15	มาก	8
9	สถานศึกษาได้วางกรอบการประเมินและจัดทำเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเหมาะสมกับประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐาน	4.05	0.87	มาก	2
10	ท่านได้ศึกษาคู่มือและแนวทางการประกันคุณภาพภายในก่อนลงมือปฏิบัติจริง	3.79	1.01	มาก	9
รวม		3.92	0.90	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดสรรบุคลากรเพื่อรับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรม และโครงการได้ตรงกับความสามารถ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา คือ สถานศึกษา ได้วางกรอบการประเมินและจัดทำเครื่องที่ใช้เก็บข้อมูลเหมาะสมกับประเด็นพิจารณา ของแต่ละมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วม ในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	จำนวนครู (n=159)		ระดับ การมีส่วนร่วม	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดขั้นตอน ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน	3.66	1.05	มาก	2
2	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณา วิเคราะห์ ตัดสินใจ จัดลำดับความสำคัญ และตัดสินใจเลือกนโยบาย มาปฏิบัติ	3.64	1.06	มาก	3
3	ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการอนุมัติโครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.53	1.27	มาก	6
4	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกบุคคลทำงาน ประกันคุณภาพภายใน	3.41	1.18	ปานกลาง	10
5	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดรูปแบบ ในการนำเสนองานประกันคุณภาพภายใน	3.48	1.12	ปานกลาง	9
6	ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ภายในและนำเสนอต่อเพื่อนร่วมงาน	3.75	1.01	มาก	1
7	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนุมัติ เบิกวัสดุ/อุปกรณ์ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้อง ในแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.53	1.16	มาก	6
8	ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอหรือพิจารณา ทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา	3.61	1.05	มาก	4
9	เมื่อมีปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะ หน้าได้ทันที	3.52	1.05	มาก	8
10	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในช่วงการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้	3.60	1.10	มาก	5
รวม		3.57	1.00	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และนำเสนอต่อเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกบุคคลทำงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	จำนวนครู (n=159)		ระดับ การมีส่วนร่วม	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.95	1.10	มาก	8
2	ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกและออกแบบการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	3.90	1.00	มาก	9
3	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	4.13	0.89	มาก	4
4	ท่านมีส่วนร่วมในการประสาน จัดทำ สนับสนุน ด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา	3.74	0.96	มาก	12
5	สถานศึกษามีการสนับสนุนในด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	4.17	0.98	มาก	3
6	สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาและดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยใช้วงจรพัฒนาคุณภาพ (PDCA)	4.21	0.92	มาก	1
7	ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานอื่นที่มีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายใน	3.81	0.98	มาก	11
8	ท่านนำมาตรฐานและประเด็นพิจารณาที่ระบุในแผนปฏิบัติการประจำปีมาใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.89	0.95	มาก	10
9	ในการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ท่านมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางแผนไว้	4.01	0.98	มาก	5

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	จำนวนครู (n=159)		ระดับ การมีส่วนร่วม	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
10	ท่านดำเนินงานเป็นไปตามปฏิทินของงานประกัน คุณภาพภายใน	4.01	0.95	มาก	5
11	ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา	4.19	0.87	มาก	2
12	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศจากการดำเนินงานตามแผนงาน เพื่อสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จ ของการบริหารจัดการศึกษา	3.96	0.93	มาก	7
รวม		4.00	0.85	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาและดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนในด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประสาน จัดทำ สนับสนุนด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวนครู (n=159)		ระดับ การมีส่วนร่วม	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ วิธีการตามตัวชี้วัดเพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายใน	3.63	1.02	มาก	8
2	ท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน	3.67	1.02	มาก	7
3	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือที่จะใช้วัดผล การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	3.63	0.98	มาก	8
4	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	3.57	0.98	มาก	10
5	ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมินการจัดโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	3.80	1.01	มาก	5
6	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน	3.70	1.08	มาก	6
7	ท่านมีส่วนร่วมในการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) จากผลการดำเนินงานประจำปี	3.94	1.04	มาก	3
8	สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในทุกปี	4.14	1.01	มาก	1
9	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาเมื่อโครงการ/กิจกรรมได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	3.84	1.01	มาก	4
10	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.99	0.98	มาก	2
รวม		3.79	0.89	มาก	

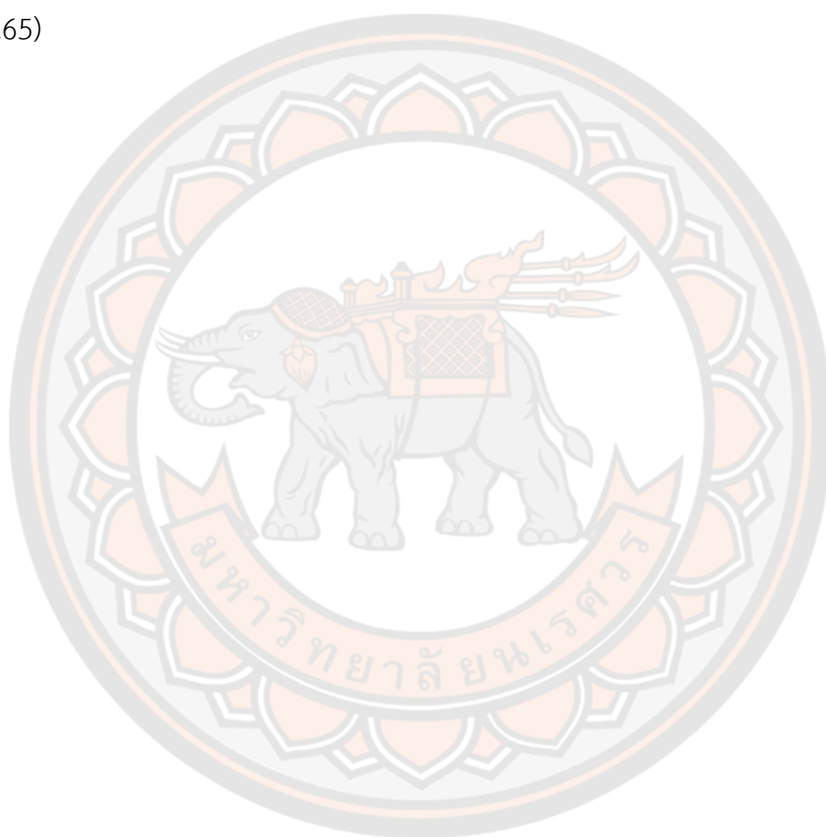
จากตาราง 9 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในทุกปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	จำนวนครู (n=159)		ระดับ การมีส่วนร่วม	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ท่านได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากเพื่อนร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา	3.65	0.99	มาก	9
2	ท่านเป็นที่ยอมรับของคณะทำงาน และสาธารณชนในการทำงานตามหน้าที่ที่ท่านได้รับมอบหมาย	3.87	0.97	มาก	8
3	ท่านมีความภูมิใจ ยินดีกับความสำเร็จของงานที่ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.21	0.92	มาก	3
4	ท่านได้เรียนรู้และมีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในเพื่อนำไปพัฒนาตนเองและสถานศึกษา	4.06	0.94	มาก	5
5	ท่านได้รับการยอมรับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประกันคุณภาพภายใน	3.99	0.95	มาก	6
6	ท่านได้รับแรงจูงใจที่จะให้ความร่วมมือในทุกโครงการ/กิจกรรมของการประกันคุณภาพภายใน	3.93	0.94	มาก	7
7	สถานศึกษาส่งเสริมให้ท่านและเพื่อนร่วมงานได้รับประโยชน์จากงานประกันคุณภาพภายใน	4.09	0.88	มาก	4
8	สถานศึกษาของท่านเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ในการผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพและศักยภาพ	4.23	0.87	มาก	2
9	ท่านยินดีและเต็มใจรับคำชื่นชม ยินดีกับผลสำเร็จของงานและร่วมรับผลจากงานที่ไม่ประสบความสำเร็จโดยไม่ปัดความรับผิดชอบ	4.28	0.86	มาก	1
รวม		4.03	0.82	มาก	

จากตาราง 10 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านยินดีและเต็มใจรับคำชื่นชม ยินดีกับผลสำเร็จของงาน และร่วมรับผลจากงานที่ไม่ประสบความสำเร็จโดยไม่ปิดความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ สถานศึกษาของท่านเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ในการผลิตเยาวชน ที่มีคุณภาพและศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากเพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ สามารถแสดงผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

จากประเด็นการสัมภาษณ์ ท่านคิดว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรจะมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุม ชี้แจง สร้างความเข้าใจแก่ครูทุกคน เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อให้ครูตระหนักและเห็นความสำคัญของการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...การส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินนั้น ควรเริ่มต้นจากการกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน สร้างความเข้าใจ การฝึกปฏิบัติ และการร่วมคิดพาท่า ด้วยกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...ผอ. ควรให้หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน ครูในแต่ละกลุ่มสาระฯ มีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดและร่วมพิจารณากำหนดเกณฑ์การประเมินในภาพรวมของสถานศึกษา เพื่อประกาศเป็นค่าเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 6 ตุลาคม 2564)

...การมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพอาจเริ่มจากการสร้างความเข้าใจกับครูทุกคนเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 มาตรฐาน จึงจะเชื่อมโยงถึงการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินได้อย่างถูกต้อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อร่วมกันวางแผนการกำหนดค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ผอ.และครูควรจะสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกัน โดยการ PLC ซึ่งจะทำได้สารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนต่อไป

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...จัดประชุมร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครูก็จะแสดงความคิดเห็น สะท้อนการดำเนินงานของปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อร่วมกันวางแผนกำหนดค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 6 ตุลาคม 2564)

...ให้ครูได้แสดงความคิดเห็นหรือให้แนวทางการพัฒนาในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและสภาพจริงของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการ PLC

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

1.3 ผู้บริหารควรบริหารงานในลักษณะการทำงานแบบล่างสู่บน (Bottom-Up) เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและให้ข้อมูลเพื่อกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ใช้การบริหารงานในลักษณะการทำงานแบบ Bottom-Up เพื่อให้ได้สารสนเทศจากครูแต่ละคน แล้วส่งต่อให้ฝ่ายบริหารและงานประกันคุณภาพ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...ต้องรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นจากครู และต้องเปิดโอกาสให้ครู ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...ต้องรับฟังข้อมูลจากระดับล่าง คือข้อมูลจากครูผู้สอน ไปจนถึงระดับบน ก็คือคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อร่วมกันสรุปข้อมูลนำมาใช้เป็นสารสนเทศ ในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนให้มีมาตรฐาน มีเกณฑ์การประเมิน งานประกันคุณภาพภายในและตัวชี้วัดที่ชัดเจน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จากประเด็นการสัมภาษณ์ ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจเลือก ผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

2.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูร่วมพิจารณาคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้เสนอรายชื่อครูและบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมทั้งด้านคุณวุฒิ และวัยวุฒิ เพื่อปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...สนับสนุนให้ครูร่วมพิจารณาคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ด้านความรู้ด้านประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน มีความสามารถในการสื่อสาร ออกแบบข้อมูล เพื่อปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...ควรมีการพิจารณาร่วมกันทั้งสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูเสนอรายชื่อครู และบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมทั้งด้านคุณวุฒิ และวัยวุฒิ โดยนำเสนอ ประเด็นของข้อบ่งชี้ ภาระงาน ร่วมกัน เพื่อร่วมกันพิจารณาถึงความเหมาะสม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...อาจต้องมีทั้งการคัดสรรและความสมัครใจจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และสามารถประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษาได้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูที่มีความเต็มใจปฏิบัติงาน ประกันคุณภาพภายในได้แสดงออกถึงศักยภาพการทำงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ต้องสนับสนุนครูที่เต็มใจมาทำงานประกันคุณภาพภายใน เพราะจะได้ทำงานอย่างเต็มที่ ตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่มี ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในนั้นเป็นระบบมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 6 ตุลาคม 2564)

...เปิดโอกาสให้ครูที่สนใจ มีความรู้ และใฝ่เรียนรู้ ได้แสดงออกถึงศักยภาพการทำงานผ่านการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในได้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

...ควรสนับสนุนครูที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน และมีความเต็มใจเข้า ผลการปฏิบัติงานจะได้มีคุณภาพ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำพรรณนางาน (Job Description) งานประกันคุณภาพภายในให้ครูทราบอย่างชัดเจน เพื่อจะได้พิจารณาบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...การทำงานประกันคุณภาพภายใน มีรายละเอียดเยอะ ฝ่ายบริหารควรจัดทำพรรณนางานได้ชัดเจน ครูที่ทำงานก็จะได้รับรู้ขอบข่ายหน้าที่ของตนเอง การทำงานก็จะมีคุณภาพสูงขึ้นตามไปด้วย

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...ควรจะทำ Job Description หรือการพรรณานางานเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายในให้ครูทราบอย่างชัดเจน ครูแต่ละคนจะได้ศึกษาและผู้บริหารก็จะได้พิจารณาบุคคลปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...ผอ. รอง ผอ. และหัวหน้ากลุ่มงานควรร่วมกันจัดทำพรรณานางานให้ชัดเจนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายในให้แก่ครู เพื่อที่ครูจะได้เข้าใจขอบข่ายของงาน และปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรเป็นครูและบุคลากรที่มาจากทุกกลุ่มงาน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจะได้มีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน

...ทุกฝ่ายในโรงเรียนมีความสำคัญในการให้ข้อมูลแก่งานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ดังนั้นจะเป็นการดีถ้าผู้ที่จะมาปฏิบัติงานประกันมาจากหลายหลายกลุ่มงาน หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...การทำงานเป็นทีม เป็นหลักการบริหารงานที่ดี เพราะทุกคนจะมาจากหลากหลายกลุ่มงาน กลุ่มสาระฯ ซึ่งจะได้ช่วยกันตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 6 ตุลาคม 2564)

...ควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ลดความขัดแย้งในการทำงาน และงานประกันคุณภาพภายในก็จะได้มีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

จากประเด็นการสัมภาษณ์ ท่านคิดว่า การมีส่วนร่วมของครูในการประสาน จัดหา สนับสนุนด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งาน กิจกรรมของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระจายอำนาจการบริหารงานให้แก่หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระ โดยผู้บริหารคอยให้คำแนะนำ ปรีกษา นิเทศ ติดตามในการดำเนินงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...การบริหารงานควรจะให้อำนาจแก่หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะจะทำให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานออกมามีคุณภาพที่สุด

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...ควรมีการกระจายอำนาจการบริหารงานให้แก่กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูที่เกี่ยวข้องในโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการ ให้โอกาสครูได้แสดงศักยภาพในการทำงาน ส่วน ผอ. คอยให้คำแนะนำ และติดตามการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

...ครูที่รับผิดชอบโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีอำนาจในการดำเนินงาน สามารถบริหารจัดการโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยที่ผู้บริหารก็คอยให้คำแนะนำ ปรีกษา นิเทศ ติดตามในการดำเนินงานอยู่ห่าง ๆ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้ครูมีการปฏิบัติงานแบบหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เพื่อให้ครูได้มีโอกาสในการเรียนรู้งานใหม่ ๆ รวมถึงได้แนวคิดหรือมุมมองใหม่ ในการทำงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...น่าจะมีการกำหนดให้ครูปฏิบัติงานแบบหมุนเวียนงาน หรือที่เรียกกันว่า Job Rotation เพราะจะได้เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้งานใหม่ ๆ ได้มุมมองใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...ควรมีการปฏิบัติงานแบบหมุนเวียนงาน ไม่ควรให้ครูทำงานเดิม ๆ จนกลายเป็นงานประจำ เพราะอาจได้ข้อมูลจากการปฏิบัติงานที่เหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...หากอยากได้แนวคิดหรือมุมมองใหม่ ๆ ในการทำงาน ก็ไม่ควรให้ครูทำงานเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ควรหมุนเวียนงาน เปลี่ยนให้ครูท่านอื่นที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ได้มาปฏิบัติงาน อาจจะได้ข้อมูลใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ และแตกต่างไปจากเดิม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้ประสาน จัดหา เสนองงบประมาณ ใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ผลสำเร็จของโครงการ และกิจกรรมบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ลองเปิดโอกาสให้ครูที่รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม ได้มีโอกาสในการเสนองบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดโครงการหรือกิจกรรม น่าจะทำให้การจัดกิจกรรม มีความราบรื่น ประสบความสำเร็จ ใช้เงิน ใช้คน ใช้สถานที่ได้เหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรมที่จัด

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 6 ตุลาคม 2564)

...การขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรสนับสนุนปัจจัยด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร มีผลอย่างมาก เนื่องจากเป็นกลไกการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมที่จะส่งผลต่อผลการประเมินตามตัวชี้วัดของแต่ละมาตรฐานการศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

...ควรมีการประชุม และสนับสนุนให้ครูได้ลองประสานคน จัดหา หรือเสนองบประมาณ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรม ที่ต้องการดำเนินงาน เพื่อให้ผลสำเร็จของโครงการและกิจกรรมบรรลุผลตามค่าเป้าหมาย ที่ตั้งไว้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากประเด็นการสัมภาษณ์ ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัด ในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษากับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้อง และแจ้งให้กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้นำไปกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลของแต่ละโครงการ/ กิจกรรมให้ชัดเจน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ควรร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เกณฑ์การประเมินร่วมกันให้ชัดเจน ทั้งฝ่ายบริหาร กลุ่มงานต่าง ๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 6 ตุลาคม 2564)

...ควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงาน ตามโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับค่าเป้าหมายของงานประกันคุณภาพ ภายใน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

...ต้องร่วมกันกำหนดค่าเป้าหมาย และเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนตั้งแต่ ก่อนเริ่มเขียนโครงการ และนำเกณฑ์การประเมินไปใช้ประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนิน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมได้ทบทวนเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษาตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการ PLC เพื่อการวิเคราะห์ และสะท้อนผลดำเนินงานร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ควรมีการประชุม เพื่อทบทวนผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมิน ในแต่ละตัวชี้วัดของโครงการต่าง ๆ และนำผลนั้นมาวิเคราะห์และสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพต่อไป

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...ได้เปิดโอกาสให้ครูมีการทบทวนเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัด ในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยการรวมกลุ่ม PLC สะท้อนผลดำเนินงานร่วมกัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...ครูที่รับผิดชอบโครงการ กลุ่มงาน หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรมีโอกาส ทบทวนเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ หรือกิจกรรมของสถานศึกษาตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากประเด็นการสัมภาษณ์ ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมในการทำงานของครู จนได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากเพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานให้ครูทุกคนได้ทราบและเข้าใจ ในทิศทางเดียวกัน และยกย่อง เชิดชูและให้รางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติงานดีเด่น ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...เป็นการดีต่อครู ถ้าผู้บริหารชี้แจง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน จนเป็นผลให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารควรกล่าวชื่นชม มอบเกียรติบัตร ยกย่องให้รางวัลอย่างสม่ำเสมอ หรือทำเป็นคู่มือปฏิบัติงานให้ชัดเจนยิ่งดี เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...หากทำคู่มือปฏิบัติงานเพื่อยกย่อง เชิดชูและให้รางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติงานดีเด่น จะเป็นการดีต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานของครูได้อีกทางหนึ่ง ครูก็จะรู้สึกว่าการที่ทำ มีประโยชน์ต่อโรงเรียน ครูก็จะมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 6 ตุลาคม 2564)

...จะดีมากถ้าครูที่ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ได้รับการชื่นชม ยินดี และถ้าทำเป็นแนวปฏิบัติหรือคู่มือยกย่อง ชมเชยให้แก่ครูที่ทำงานได้ดีเด่น ส่งงานครบถ้วน ตรงเวลา จะช่วยกระตุ้นและเสริมกำลังใจในการทำงานที่ดีได้

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักรู้และค่านิยมในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียน เพื่อให้ครูเห็นคุณค่าในงานที่ทำ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ผอ. โรงเรียนต้องสร้างความตระหนักรู้และค่านิยมในองค์กรเพื่อให้ครูเห็นคุณค่า ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 7 ตุลาคม 2564)

...ควรสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ให้แก่ครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...ควรสร้างค่านิยมให้แก่บุคลากรเห็นคุณค่าในงานที่ทำ และสร้างกิจกรรม ที่เสริมสร้างให้บุคลากรของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อร่วมกันพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เช่น กล่าวชื่นชมหรือให้เกียรติบัตร รางวัลแก่ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกลุ่มงานที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นไปตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและรู้สึกมีส่วนร่วมในผลงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...เมื่อครูปฏิบัติงานได้บรรลุตามค่าเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารก็ควรกล่าวชื่นชม ให้เกียรติบัตร รางวัลแก่ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกลุ่มงานต่าง ๆ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีให้แก่ครูที่ปฏิบัติงาน
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 17 ตุลาคม 2564)

...ผอ. มักจะให้กำลังใจ กล่าวชื่นชมแก่ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้ดีอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจอย่างหนึ่งเช่นกัน
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 24 พฤศจิกายน 2564)

...ควรกล่าวชื่นชม ให้เกียรติบัตร รางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นไปตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและรู้สึกมีส่วนร่วมในผลงาน
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 11 พฤศจิกายน 2564)

จากผลการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยสรุปได้ดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ด้าน	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	แนวทางพัฒนา
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ท่านคิดว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของครูในการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีแนวทาง การพัฒนาอย่างไร	<p>1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุม ชี้แจง สร้างความเข้าใจแก่ครูทุกคน เกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อให้ครูตระหนัก และเห็นความสำคัญของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา</p> <p>2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันกับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อร่วมกันวางแผน การกำหนดค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงานในลักษณะ การทำงานแบบล่างสู่บน (Bottom-Up) เปิดโอกาส ให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและให้ข้อมูล เพื่อกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p>

ด้าน	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	แนวทางพัฒนา
2	<p>ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ</p> <p>ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครู ในการตัดสินใจเลือกผู้ปฏิบัติ งานประกันคุณภาพภายใน ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ร่วมพิจารณาคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้เสนอรายชื่อ ครูและบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมทั้งด้านคุณวุฒิ และวัยวุฒิ เพื่อปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ 2. ผู้บริหารควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครู ที่มีความเต็มใจปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน ได้แสดงออกถึงศักยภาพการทำงาน 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำพรรณานงาน (Job Description) งานประกันคุณภาพภายในให้ครู ทราบอย่างชัดเจน เพื่อจะได้พิจารณาบุคคล ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน 4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ กับการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยผู้ปฏิบัติงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาควรเป็นครูและบุคลากร ที่มาจากทุกกลุ่มงาน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจะได้มีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน

ด้าน	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	แนวทางพัฒนา
3	<p>ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ</p> <p>ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครู ในการประสาน จัดทำ สนับสนุน ด้านทรัพยากร งบประมาณ แร่งงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ ในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระจายอำนาจ การบริหารงานให้แก่หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/กิจกรรม ให้สามารถบริหารจัดการ ได้อย่างอิสระ โดยผู้บริหารสถานศึกษา คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา นิเทศ ติดตาม ในการดำเนินงาน 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้ครู มีการปฏิบัติงานแบบหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เพื่อให้ครูได้มีโอกาสในการเรียนรู้งานใหม่ ๆ รวมถึงได้แนวคิดหรือมุมมองใหม่ในการทำงาน 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้ประสาน จัดทำ เสนองบประมาณ ใช้ทรัพยากรให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ผลสำเร็จ ของโครงการและกิจกรรมบรรลุผลตามค่าเป้าหมาย ที่ตั้งไว้

ด้าน	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	แนวทางพัฒนา
4	<p>ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล</p> <p>ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครู ในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละ ตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร</p>	<p>1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษากับหัวหน้างาน และครูที่เกี่ยวข้อง และแจ้งให้กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้นำไปกำหนดเกณฑ์ ในการประเมินผลของแต่ละโครงการ/กิจกรรม ให้ชัดเจน</p> <p>2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรมได้ทบทวนเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัด ในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ของสถานศึกษาตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยการ PLC เพื่อการวิเคราะห์ และสะท้อนผล ดำเนินงานร่วมกัน</p>

ด้าน	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	แนวทางพัฒนา
5	<p>ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์</p> <p>ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมในการทำงานของครู จนได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากเพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานให้ครูทุกคนได้ทราบและเข้าใจในทิศทางเดียวกัน และยกย่องเชิดชูและให้รางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติงานดีเด่น 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักรู้ และค่านิยมในการปฏิบัติงานในโรงเรียน เพื่อให้ครูเห็นคุณค่าในงานที่ทำ 3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เช่น กล่าวชื่นชมหรือให้เกียรติบัตรรางวัลแก่ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกลุ่มงานที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นไปตามคำเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและรู้สึกมีส่วนร่วมในผลงาน

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

การวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ในสหวิทยาเขตหล่มสัก ปีการศึกษา 2564 จำนวน 159 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียนในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 51 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ โดยทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดสรรบุคลากรเพื่อรับผิดชอบงานแต่ละกิจกรรมและโครงการได้ตรงกับความสามารถ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและนำเสนอต่อเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกบุคคลทำงานประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาและดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) อยู่ในระดับมาก และท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประสาน จัดหา สนับสนุนด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในทุกปี อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ท่านมีส่วนร่วม

ในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านยินดีและเต็มใจรับคำชี้แจง ยินดีกับผลสำเร็จของงานและร่วมรับผลจากงานที่ไม่ประสบความสำเร็จโดยไม่ปัดความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากเพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า

2.1 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุม ชี้แจง สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับครูทุกคน เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และควรบริหารงานในลักษณะการทำงานแบบล่างสู่บน (Bottom-Up) เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและให้ข้อมูลเพื่อกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูร่วมพิจารณาคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ครูที่มีความเต็มใจปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในได้แสดงออกถึงศักยภาพการทำงาน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรมาจากหลากหลายกลุ่มงาน เพื่อจะได้มีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำพรรณานางาน (Job Description) งานประกันคุณภาพภายในให้ครุทราบอย่างชัดเจน เพื่อจะได้พิจารณาบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

2.3 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระจายอำนาจการบริหารงานให้ครูสามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำแนะนำ ปรีกษา นิเทศ

ติดตามในการดำเนินงาน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้ครูมีการปฏิบัติงานแบบหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เพื่อให้ครูได้มีโอกาสในการเรียนรู้งานใหม่ ๆ รวมถึงได้แนวคิดหรือมุมมองใหม่ในการทำงาน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้ประสาน จัดหา เสนอบประมาณ ใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ผลสำเร็จของโครงการและกิจกรรมบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.4 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตห่มสั๊ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกำหนดและทบทวนเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษากับหัวหน้างาน และครูที่เกี่ยวข้อง และแจ้งให้กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้นำไปกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลของแต่ละโครงการ/กิจกรรมให้ชัดเจน โดยการ PLC เพื่อการวิเคราะห์ และสะท้อนผลดำเนินงานร่วมกัน

2.5 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตห่มสั๊ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานยกย่อง เชิดชูและให้รางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้ครูทุกคนได้ทราบและเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักรู้และค่านิยมในการปฏิบัติงานในโรงเรียน เพื่อให้ครูเห็นคุณค่าในงานที่ทำ นอกจากนี้ผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและรู้สึกมีส่วนร่วมในผลงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตห่มสั๊ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตห่มสั๊ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทุกสถานศึกษาต้องพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาปกติของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาตนเอง

จนเกิดทักษะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมและร่วมมือกันปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบของทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, น. 4 - 5) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาดตนเองจนเกิดทักษะ มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมแบบร่วมแรง ร่วมใจในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของทุกคนในสถานศึกษา การร่วมรับผิดชอบ ในผลการจัดการศึกษาอย่างตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบ และร่วมลงมือดำเนินการทุกขั้นตอนของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และสอดคล้องกับอรุณี ศิริสุขไพบูลย์ (2558) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของครู ในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว่า อำเภอกาหลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว่า อำเภอกาหลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินงานด้านการวางแผนด้านการตรวจสอบ และทบทวน และด้านการพัฒนาและปรับปรุง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกาญจณี เนียมจันทร์ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2.1 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุม ชี้แจง สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กับครูทุกคน เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุม ชี้แจง สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายและความต้องการ

ของการดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างชัดเจน จนทำให้สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ดีในการทำงาน สามารถวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา และกำหนดเป็นมาตรฐาน และตัวชี้วัดในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ครูมองเห็นภาพรวมของงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, น. 18) ได้กล่าวถึง แนวทางการวางแผนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับครู บุคลากร ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้น บริบท ความต้องการ ทิศทางการจัดการศึกษา อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา นำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสุระพงษ์ โพธิ์สิงห์ (2559, น. 103) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านตาก "ประชาวิทยาคาร" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า แนวทางพัฒนาการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาควรประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจให้มากขึ้น สอบถามความต้องการโดยโรงเรียนสามารถเก็บข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน เช่น ประชุมผู้ปกครอง การทำกิจกรรมร่วมกัน

2.2 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรมาจากหลากหลายกลุ่มงาน เพื่อจะได้มีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานเป็นทีมช่วยทำให้การปฏิบัติงาน เป็นระบบและชัดเจนมากขึ้น โดยการทำงานเป็นทีมจะต้องอาศัยความร่วมมือกันของครูและบุคลากรในสถานศึกษา และเมื่อมีปัญหา ก็สามารถช่วยกันแก้ไข ลงมติ ตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย เพราะการทำงานเป็นทีมแต่ละคนมีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่กันตามความสามารถ และความชำนาญ เมื่อลงมือทำงานจะสามารถดำเนินงานได้รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ มีคุณภาพ และทำให้งานประสบความสำเร็จเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับจอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, น. 228) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมช่วยให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหา มีความหลากหลายเป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิด และตัดสินใจจากบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งความรู้ และประสบการณ์ ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่น

และมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอัมพร ทองไชย (2558, น. 135) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้บริหารควรเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพ เน้นการทำงานเป็นทีม มีการมอบหมายหน้าที่ในการทำงานชัดเจน มีผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนผู้รับผิดชอบงานระบบการประกันคุณภาพ และครูในสถานศึกษาก็ต้องมีใจในการทำงานร่วมกันช่วยเหลือร่วมมือกันทำงานดำเนินงานในทุกกระบวนการเพื่อให้สามารถเข้าใจการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

2.3 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้ประสาน จัดหา เสนอบประมาณ ใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ผลสำเร็จของโครงการและกิจกรรมบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากร บุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมช่วยให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและดำเนินโครงการหรือกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับเมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, น. 18) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมอาจเป็นการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือและสอดคล้องกับสุระพงษ์ โพธิ์สิงห์ (2559, น. 107 - 109) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านตาก "ประชาวิทยาคาร" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า สถานศึกษาควรจัดหางบประมาณสนับสนุนในการจัดหา สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรในการจัดการศึกษา ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรในการจัดการศึกษา แสวงหาบุคลากรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกรวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกองค์การ เช่น ชุมชน ศิษย์เก่าโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษากับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้อง

และแจ้งให้กลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้นำไปกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลของแต่ละโครงการ/กิจกรรมให้ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมิน และตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เป็นกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ ระบบบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษา จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนา และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัด ในการประเมินที่ชัดเจน มีเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การประเมินมีคุณภาพ และเป็นระบบ สอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, น. 20) ได้กล่าวถึง แนวทางการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสถานศึกษาต้องกำหนด หรือมอบหมายผู้รับผิดชอบในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษา โดยร่วมวิเคราะห์มาตรฐานและเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาที่ ประกาศใช้ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลาย และเหมาะสม และสอดคล้องกับอัมพร ทองไชย (2558, น. 140) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน กำหนดแผนการประเมิน กำหนดวิธีการประเมินในแต่ละมาตรฐาน จัดทำเครื่องมือและปฏิทิน การประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2.5 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและรู้สึกมีส่วนร่วมในผลงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้ขวัญและกำลังใจ แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่ได้ปฏิบัติงาน เป็นการเสริมสร้างกำลังใจ แรงจูงใจและกระตุ้น ความตั้งใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผลสำเร็จของการปฏิบัติงานมีคุณภาพ ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วนเพื่อนำมาใช้ในงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิจิตรภรณ์ โตแก้ว (2558, น. 20) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการแจกจ่ายผลประโยชน์ที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว และสอดคล้องกับสุวิมล รัฐวร (2561, น. 126) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรมีการมอบรางวัลและยกย่อง ชมเชย

หรือประกาศเกียรติคุณแก่คณะทำงานในการทำหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้คณะทำงานมีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมปฏิบัติงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมการประชุม ชี้แจง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมในการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้ชัดเจน จัดทำคำสั่งมอบหมายงานแก่ครูและบุคลากรให้ปฏิบัติงานเหมาะสมตามความรู้ และความสามารถของแต่ละบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2.3 ควรสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กาญจจะณี เนียมจันทร์. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรัสพงศ์ สุวรรณวงษ์. (2554). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนบ้านบะยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- จำลอง บำรุงศรี. (2560). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน เทศบาลวัดศรีประชาสรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ดนูชา สลิวังศ์. (2556). นักประกันคุณภาพการศึกษา: การเป็นตัวแทนแห่งการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรม. วารสารนักบริหาร, 33(1), 74-80.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2560). พื้นฐานการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- น้ำทิพย์ มั่นปาน. (2563). *แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 (การศึกษาคั่นคว่ำอิสระปริญญามหาบัณฑิต)*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฎิพล จำลอง. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต)*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย พิษณุโลก
- ประเสริฐศักดิ์ เทินไธสง. (2559). *การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2560). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การจัดการศึกษา: โดยชุมชน เพื่อชุมชน และสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.
- วรรณมา เวียงแก้ว. (2558). *กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต)*. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิจิตรภรณ์ โตแก้ว. (2558). *การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าม่วงจังหวัดกาญจนบุรี (การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต)*. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2553). *การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). *วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมมา รณินธ์. (2556). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. (2563). รายงานผลการสังเคราะห์รายงาน
ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment Report). เพชรบูรณ์:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. (2564). นโยบายและจุดเน้นเพื่อขับเคลื่อน
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติ ปีการศึกษา 2564. (เล่ม 1). เพชรบูรณ์:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
2564. (เล่ม 1). เพชรบูรณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ
การศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ:
เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.
- สำนักประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2564). ความจำเป็น
และวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา. สืบค้น 8 กรกฎาคม 2564,
จาก https://www.eqa.rmutt.ac.th/?page_id=850
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ:
ปัญญาชน
- สุระพงษ์ โพธิ์สิงห์. (2559). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
บ้านตาก "ประชาวิทยาคาร" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
(การศึกษาคั่นคว่ำอิสสระปริญญามหาบัณฑิต). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร
- สุวิมล รั้ววร. (2561). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา
ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- เสกศิษย์ จีรวินยากร. (2559). การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานแผนงาน
และประกันคุณภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- อรุณี ศิริสุขไพบุลย์. (2558). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังห้ว อำเภอกาหลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2* (งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัจฉริยา วิริยาภิรมย์. (2550). *เทคนิคการบริหาร*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อัมพร ทองไชย. (2558). *รูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัยรินทร์ ธนอริยมินทร์. (2562). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่อง ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอ่างทอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อาภาภรณ์ ทองคำดี. (2556). *การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอกาใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1* (งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. New York : Cornell University
- Likert, Rensis. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิในงานวิจัย

รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า (แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์)

1. ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ดร.วาทกานต์ ศรีธรราชฎูร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์
3. ดร.รมณี เหลี่ยมแสง รองผู้อำนวยการโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

รายงานผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ดร.สมเจตน์ พันธุ์พรม ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก
3. นางเมตตา ถวิลไทย ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
4. ดร.จกมล เดชปั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
5. นายวิเศษ ปิ่นพิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาคผนวก ข ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของครู	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน							
1	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการของชุมชนในการพัฒนา การศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ในแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมาย ของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม กับสถานศึกษาเพื่อวางแผน กำหนด รายละเอียดวิธีการดำเนินงาน เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอน การทำงานประกันคุณภาพภายใน และแนวทางการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินงานประกัน คุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	สถานศึกษาจัดสรรบุคลากรเพื่อรับผิดชอบ งานแต่ละกิจกรรม และโครงการ ได้ตรงกับความสามารถ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ หรือคณะทำงานในการวิเคราะห์ สภาพปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของครู	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
9	สถานศึกษาได้วางกรอบการประเมิน และจัดทำเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเหมาะสม กับประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	ท่านได้ศึกษาคู่มือและแนวทางการประกัน คุณภาพภายในก่อนลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ							
11	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณา วิเคราะห์ ตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญ และตัดสินใจเลือกนโยบายมาปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการอนุมัติ โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริม ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกบุคคล ทำงานประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนด รูปแบบในการนำเสนองานประกันคุณภาพ ภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพภายในและนำเสนอ ต่อเพื่อนร่วมงาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนุมัติ เบิกวัสดุ/อุปกรณ์เพื่อใช้ในโครงการ หรือกิจกรรมที่สอดคล้องในแต่ละ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอ หรือพิจารณาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของครู	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
19	เมื่อมีปัญหาในการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายใน ท่านมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้ทันที	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในช่วง การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ							
21	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการ ประจำปีของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกและออกแบบ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	ท่านมีส่วนร่วมในการประสาน จัดหา สนับสนุนด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรม ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	สถานศึกษามีการสนับสนุน ในด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน/ โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษา และดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของครู	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
27	ท่านมีส่วนร่วมในการประสาน ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนกับหน่วยงาน อื่นที่มีการประสานความร่วมมือ กับสถานศึกษา ในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	ท่านนำมาตรฐานและประเด็นพิจารณา ที่ระบุในแผนปฏิบัติการประจำปี มาใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	ในการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรม ต่าง ๆ ท่านมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่ได้วางแผนไว้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	ท่านดำเนินงานเป็นไปตามปฏิทินของงาน ประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ จากการดำเนินงานตามแผนงาน เพื่อสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและ ผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล							
33	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ วิธีการตามตัวชี้วัดเพื่อประเมินความสำเร็จ ของโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ งานประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของครู	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
34	ท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง กับการประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือ ที่จะใช้วัดผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนด เกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัด ในการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37	ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมิน การจัดโครงการ/กิจกรรมในแผนปฏิบัติ การของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
38	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมิน มาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อพัฒนา งานประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39	ท่านมีส่วนร่วมในการเขียนรายงานผล การประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) จากผลการดำเนินงาน ประจำปี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40	สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในทุกปี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
41	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ต่าง ๆ ของสถานศึกษา เมื่อโครงการ/ กิจกรรมได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
42	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของครู	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์							
43	ท่านได้รับคำชมเชยหรือรางวัล จากเพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
44	ท่านเป็นที่ยอมรับของคณะทำงาน และสาธารณชนในการทำงานตามหน้าที่ ที่ท่านได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
45	ท่านมีความภูมิใจ ยินดีกับความสำเร็จ ของงานที่ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
46	ท่านได้เรียนรู้และมีความรู้เกี่ยวกับ การประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
47	ท่านได้รับการยอมรับจากการเข้าไป มีส่วนร่วมในการประสานงาน กับผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประกันคุณภาพ ภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
48	ท่านได้รับแรงจูงใจที่จะให้ความร่วมมือ ในทุกโครงการ/กิจกรรมของการประกัน คุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
49	สถานศึกษาส่งเสริมให้ท่าน และเพื่อนร่วมงานได้รับประโยชน์ จากงานประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
50	สถานศึกษาของท่านเป็นที่ยอมรับ ของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ในการผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพ และศักยภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
51	ท่านยินดีและเต็มใจรับคำชื่นชม ยินดีกับผลสำเร็จของงานและร่วมรับ ผลจากงานที่ไม่ประสบความสำเร็จ โดยไม่ปิดความรับผิดชอบ	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เรื่อง การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตห่มสั๊ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.985	51

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขต
หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
เก็บรวบรวมข้อมูลกับครู ในสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
โดยมี นางสาวนารีญา ศรีพันธ์ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นผู้วิจัย และดร.สิทธิพร เขาวนชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคั่นคว้าด้วยตนเอง

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ขอให้ท่านตอบคำถามด้วยความความเป็นจริง
แบบสอบถามทุกฉบับผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ และผลการวิจัยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน
ทั้งสิ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขอขอบพระคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นางสาวนารีญา ศรีพันธ์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ประสบการณ์การทำงาน

- ต่ำกว่า 10 ปี
- ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขต หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่แสดงระดับของการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ตามสภาพที่เป็นจริงของท่านในแต่ละด้านตามรายการที่กำหนด โดยให้ค่าคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน						
0	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา		✓			

จากตัวอย่างข้อที่ 0 แสดงว่า โรงเรียนของท่าน ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ในระดับ มาก

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาตามทัศนะของครู	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน						
1	ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา					
2	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการ ประจำปีของสถานศึกษา					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายของมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมกับสถานศึกษา เพื่อวางแผน กำหนดรายละเอียดวิธีการดำเนินงาน เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายใน					
5	ท่านมีส่วนร่วมในการขึ้นกำหนดตอนการทำงานประกัน คุณภาพภายในและแนวทางการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า					
6	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน งานประกันคุณภาพภายใน					
7	สถานศึกษาจัดสรรบุคลากรเพื่อรับผิดชอบงาน แต่ละกิจกรรม และโครงการ ได้ตรงกับความสามารถ					
8	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ในการวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน					
9	สถานศึกษาได้วางกรอบการประเมินและจัดทำเครื่องมือ ที่ใช้เก็บข้อมูลเหมาะสมกับประเด็นพิจารณาของแต่ละ มาตรฐาน					
10	ท่านได้ศึกษาคู่มือและแนวทางการประกันคุณภาพภายใน ก่อนลงมือปฏิบัติจริง					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาตามทัศนะของครู	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
11	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดขั้นตอน ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน					
12	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณา วิเคราะห์ ตัดสินใจ จัดลำดับความสำคัญ และตัดสินใจเลือกนโยบายมาปฏิบัติ					
13	ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการอนุมัติโครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน					
14	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกบุคคลทำงานประกัน คุณภาพภายใน					
15	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดรูปแบบ ในการนำเสนองานประกันคุณภาพภายใน					
16	ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และนำเสนอต่อเพื่อนร่วมงาน					
17	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนุมัติ เบิกวัสดุ/อุปกรณ์ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้อง ในแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					
18	ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอหรือพิจารณาทางเลือก เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา					
19	เมื่อมีปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้ทันที					
20	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในช่วงการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาตามทัศนะของครู	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
21	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา					
22	ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกและออกแบบการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา					
23	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ของสถานศึกษา					
24	ท่านมีส่วนร่วมในการประสาน จัดหา สนับสนุน ด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา					
25	สถานศึกษามีการสนับสนุนในด้านทรัพยากร งบประมาณ แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน/โครงการ/ กิจกรรมของสถานศึกษา					
26	สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาและดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในโดยใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA)					
27	ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยน กับหน่วยงานอื่นที่มีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน					
28	ท่านนำมาตรฐานและประเด็นพิจารณาที่ระบุ ในแผนปฏิบัติการประจำปีมาใช้เป็นเป้าหมาย ในการดำเนินงานของสถานศึกษา					
29	ในการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ท่านมีส่วนร่วม ในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ได้วางแผนไว้					
30	ท่านดำเนินงานเป็นไปตามปฏิทินของงานประกันคุณภาพ ภายใน					
31	ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาจัดทำ รายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาตามทัศนะของครู	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
32	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศจากการดำเนินงานตามแผนงานเพื่อสะท้อน คุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหาร จัดการศึกษา					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
33	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ วิธีการตามตัวชี้วัด เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายใน					
34	ท่านมีส่วนร่วมในการนิเทศการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน					
35	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือที่จะใช้วัดผล การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา					
36	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมของสถานศึกษา					
37	ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมินการจัดโครงการ/ กิจกรรมในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา					
38	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน					
39	ท่านมีส่วนร่วมในการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) จากผลการดำเนินงานประจำปี					
40	สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ การประกันคุณภาพภายในทุกปี					
41	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เมื่อโครงการ/กิจกรรม ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว					
42	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาตามทัศนะของคุณ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
43	ท่านได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากเพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา					
44	ท่านเป็นที่ยอมรับของคณะทำงาน และสาธารณชน ในการทำงานตามหน้าที่ที่ท่านได้รับมอบหมาย					
45	ท่านมีความภูมิใจ ยินดีกับความสำเร็จของงาน ที่ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
46	ท่านได้เรียนรู้และมีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ภายในเพื่อนำไปพัฒนาตนเองและสถานศึกษา					
47	ท่านได้รับการยอมรับจากการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในงานประกันคุณภาพ ภายใน					
48	ท่านได้รับแรงจูงใจที่จะให้ความร่วมมือในทุกโครงการ/ กิจกรรมของการประกันคุณภาพภายใน					
49	สถานศึกษาส่งเสริมให้ท่านและเพื่อนร่วมงาน ได้รับประโยชน์จากงานประกันคุณภาพภายใน					
50	สถานศึกษาของท่านเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ในการผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพและศักยภาพ					
51	ท่านยินดีและเต็มใจรับคำชื่นชม ยินดีกับผลสำเร็จของงาน และร่วมรับผลจากงานที่ไม่ประสบความสำเร็จ โดยไม่ปิดความรับผิดชอบ					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นางสาวนารีญา ศรีพันธุ์

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

แบบสัมภาษณ์

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขต
หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยมี ดร.สสิริพร เขาวนชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยตนเอง
2. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

นางสาวนารียา ศรีพันธุ์

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล.....

ตำแหน่ง.....

สังกัด.....

ประสบการณ์การทำงาน.....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

เวลา.....สถานที่.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

1. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ท่านคิดว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

2. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจเลือกผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

**3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขต
หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ด้านการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินการ**

ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครูในการประสาน จัดทำ สนับสนุนด้านทรัพยากร งบประมาณ
แรงงาน บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน โครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีแนวทาง
การพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

**4. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขต
หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ด้านการมีส่วนร่วม
ในการประเมินผล**

ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัด
ในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

**5. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขต
หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการมีส่วนร่วม
ในการรับผลประโยชน์**

ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมในการทำงานของครู จนได้รับคำชมเชยหรือรางวัล
จากเพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นาริยา ศรีพันธุ์
วัน เดือน ปี เกิด	14 มกราคม 2526
ที่อยู่ปัจจุบัน	84 ม.5 ต.ตาดกลอย อ.หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์ 67120
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2551 โรงเรียนวังหินวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พ.ศ. 2558 โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พ.ศ. 2562 โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 คบ. ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผลงานตีพิมพ์	นาริยา ศรีพันธุ์, วิทยา จันทร์ศิลา และสถิรพร เขาวนชัย. (2564). การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามทัศนะของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. การประชุมวิชาการสหวิทยาการพุทธรัฐศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1. (779-791) นาริยา ศรีพันธุ์, สถิรพร เขาวนชัย และวิทยา จันทร์ศิลา. (2565). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. Journal of Modern Learning Development, 7(4) (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์)